

ONDERWIJSVISITATIE

Ergotherapie

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Vlaamse hogescholen

Vlaamse Hogescholenraad

11 september 2012

De onderwijsvisitatie Ergotherapie

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > publicaties > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/16

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogescholen betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	3
inhoudsopgave	5
deel 1.....	7
Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Ergotherapie	9
1.1 inleiding	9
1.2 de betrokken opleidingen	9
1.3 de visitatiecommissie	9
1.3.1 samenstelling	9
1.3.2 taakomschrijving.....	11
1.3.3 werkwijze.....	11
1.3.4 oordeelsvorming.....	13
1.4 indeling van het rapport.....	13
Hoofdstuk 2 Het domeinspecifiek referentiekader Ergotherapie.....	15
2.1 inleiding	15
2.2 domeinspecifieke competenties	15
2.2.1 gehanteerde input	15
2.2.2 domeinspecifieke competenties	16
2.3 besluit.....	17
Hoofdstuk 3 De opleidingen in vergelijkend perspectief.....	19
Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	20
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	20
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	20
Onderwerp 2 Programma.....	21
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud.....	21
Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid	22
Facet 2.3 Samenhang	23
Facet 2.4 Studieomvang.....	23
Facet 2.5 Studielast.....	23
Facet 2.6 Afstemming vormgeving - inhoud	24
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	24
Facet 2.8 Masterproef.....	24
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	24
Onderwerp 3 Inzet van personeel	25
Facet 3.1 Kwaliteit personeel.....	25
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	26
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	26
Onderwerp 4 Voorzieningen.....	26
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	26
Facet 4.2 Studiebegeleiding	27
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg.....	27
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	27
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering.....	28
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld.....	28
Onderwerp 6 Resultaten	28
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau.....	28

Facet 6.2	Onderwijsrendement.....	28
Hoofdstuk 4	Vergelijkende tabel kwaliteitsaspecten.....	31
deel 2		35
Hoofdstuk 1	Artesis Hogeschool Antwerpen	37
Hoofdstuk 2	Arteveldehogeschool.....	75
Hoofdstuk 3	Hogeschool Gent.....	111
Hoofdstuk 4	Hogeschool West-Vlaanderen.....	147
Hoofdstuk 5	Hogeschool-Universiteit Brussel.....	183
	Bijzonder kwaliteitskenmerk: Integratie evidence based practice in de opleiding.....	216
Hoofdstuk 6	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende.....	223
Hoofdstuk 7	Katholieke Hogeschool Kempen	261
Hoofdstuk 8	Provinciale Hogeschool Limburg	297
	Bijzonder kwaliteitskenmerk: ICT	330
bijlagen		333

	Ahs	Artesis	HOGENT	HOWEST	HUB	KHBO	K.H.KEMPEN	PHL
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	G	G	V	V	G	V	G	G
Facet 1.2: Domeinspecifieke resultaten	E	G	G	V	G	V	V	G
Onderwerp 2: Programma	V	V	V	O	V	V	V	V
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	G	G	V	O	G	V	V	G
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	G	G	V	V	G	V	V	V
Facet 2.3: Samenhang	G	G	V	O	G	O	V	G
Facet 2.4: Studieomvang	oké	oké	oké	oké	oké	oké	oké	oké
Facet 2.5: Studietijd	G	G	V	V	G	V	V	G
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	V	G	V	V	V	V	V	G
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V	G	V	O	G	V	V	V
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	G	G	G	V	G	G	V	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 3.1: Kwaliteit van personeel	G	G	V	V	G	V	G	G
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	G	G	V	V	G	O	V	G
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	V	V	V	V	G	V	G	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	G	V	V	V	G	G	V	G
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G	G	G	G	G	G	G	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	V	V	V	V	V	V	V	V
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	G	G	V	V	G	V	G	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	G	G	V	V	G	O	V	V
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	G	G	G	V	G	V	G	V
Onderwerp 6: Resultaten	V	V	V	O	V	V	V	V
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	G	G	V	O	G	V	V	G
Facet 6.2: Onderwijsrendement	G	G	V	V	G	V	V	V
Bijzonder kwaliteitskenmerk					V(1)			O(2)
Facet 1: Differentiatie en profilering					G			O
Facet 2: Kwaliteit					G			O
Facet 3: Concretisering					V			O

(1) Integratie evidence based practice in de opleiding

(2) ICT

Hoofdstuk 1 Artesis Hogeschool Antwerpen

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Artesis Hogeschool Antwerpen

De opleiding bachelor in de ergotherapie van Artesis is gestart in 1989 onder de vleugels van het OCMW - Antwerpen vanuit een duidelijke maatschappelijke nood aan ergotherapeuten in de regio. Ze werd opgenomen in het Hoger Instituut voor Kinesithérapie van het OCMW, dat omgevormd werd tot het Hoger Instituut voor Kinesithérapie en Ergotherapie.

In 1995 fuseerden alle officiële hogescholen in de regio Antwerpen tot één grote autonome Hogeschool Antwerpen bestaande uit zeven departementen. Het departement Gezondheidszorg werd gevormd door het Hoger Instituut voor Kinesithérapie en Ergotherapie en het Hoger Instituut voor Verpleegkunde en Vroedkunde, ook van het OCMW, samen met het Paramedisch Instituut Mechelen.

Naar aanleiding van het Structuurdecreet werd de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen opgericht op 1 september 2003, een structureel samenwerkingsverband van vijf instellingen voor hoger onderwijs in Antwerpen waaronder de Hogeschool Antwerpen.

In oktober 2008 kreeg de Hogeschool Antwerpen een nieuwe naam, Artesis Hogeschool Antwerpen of kortweg Artesis. De hogeschool groepeerde vandaag de studiegebieden Architectuurwetenschappen, Bedrijfskunde, Gezondheidszorg, Industriële Wetenschappen, Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, Koninklijk Conservatorium, Lerarenopleiding, Productontwikkeling, Sociaal Werk, Technologie, Vertalers en Tolken. Het departement Gezondheidszorg bestaat uit de opleiding Verpleegkunde en Vroedkunde, Kinesithérapie en Ergotherapie. De hogeschool heeft campussen in Antwerpen, Merksem, Berchem, Lier, Turnhout, Mechelen.

Het departement Gezondheidszorg is gevestigd in Merksem. De opleiding bachelor in de ergotherapie was aanvankelijk inhoudelijk en organisatorisch nauw verbonden met de opleiding kinesithérapie. Vandaag is het een zelfstandige opleiding geworden. Gestart met een tiental studenten, telt de opleiding vandaag 167 studenten. Er zitten 54 studenten in het eerste modeltraject (cijfers 2010-2011). Daarmee is ergotherapie de kleinste bacheloropleiding in het departement. De grootste is de opleiding Revalidatiewetenschappen en Kinesithérapie met 470 studenten.

Door de integratie van de academische opleidingen in de universiteit, gaan drieduizend van de achtduizend studenten van de hogeschool over naar de Universiteit Antwerpen. Artesis gaat nu fuseren met de Plantijnhogeschool. Die beslissing raakte tijdens de visitatie net bekend.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De doelstellingen van de opleiding Ergotherapie sluiten volgens de commissie aan bij de missie en visie van Artesis, de visie op leren, de missie en het strategisch plan 2008-2013 van het departement Gezondheidszorg en de missie van de opleiding. De doelstellingen en het bijbehorende competentieprofiel van de opleiding werden geformuleerd vanuit de ergotherapeutische rollen, beschreven door het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002) en verwijzen naar de vier grote leerlijnen in de opleiding.

Zoals voorgeschreven in het Structuurdecreet, zijn de opleidingsdoelstellingen vertaald in algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties die de studenten moeten brengen tot op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. De opleiding neemt volledig de formulering van de algemene en algemene beroepsgerichte competenties uit dit decreet over en integreert die in de beroepsspecifieke competenties. Die worden gekoppeld aan de vier leerlijnen en bijbehorende beroepsrollen:

- leerlijn 1: beroepsgericht handelen - rol van gezondheidswerker, diagnosticus, behandelaar/begeleider, adviseur, innovator, kwaliteitsbewaker;
- leerlijn 2: communicatie - rol van sociaal communicator/ lid van een interprofessioneel team;
- leerlijn 3: persoonlijke ontwikkeling - rol van levenslang lerende /ondernemer;
- leerlijn 4: wetenschappelijk handelen - rol van toepasser van de wetenschappen

De afgestudeerden moeten volgende negen beroepsspecifieke of kerncompetenties verwerven, die de commissie helder beschreven vindt:

- situeert en profileert zich als ergotherapeut in de gezondheids- en welzijnszorg in een samenleving gekenmerkt door diversiteit en gaat professioneel om met maatschappelijke en ethische thema's;
- inventariseert en beschrijft professioneel, efficiënt en verantwoord de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt en het cliëntsysteem aan de hand van dossierstudie en assessment in de complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- behandelt, begeleidt, adviseert en ondersteunt autonoom en kwaliteitsvol de cliënt en het cliëntsysteem tijdens het ergotherapeutisch behandelingstraject, hanteert hierbij nationale en internationale ergotherapiegerelateerde theorieën en modellen en evalueert deze interventie doelgericht;
- gebruikt en ontwikkelt doelgericht en professioneel de eigen creatieve en technische deskundigheid en levert een bijdrage aan het beroep ergotherapie;

- draagt verantwoordelijkheid vanuit principes van management en kwaliteitszorg voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutische interventies in de complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- draagt vanuit de principes van wetenschappelijke methodologie verantwoordelijkheid voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutisch handelen: hij kan wetenschappelijke onderzoeksresultaten kritisch beoordelen, synthetiseren en toepassen;
- heeft als beginnend beroepsbeoefenaar oog voor de maatschappelijke en internationale veranderingen van de eenentwintigste eeuw en vertoont een actieve en zelfstandige houding voor beroepsvernieuwing en levenslang professioneel leren in een complexe en gespecialiseerde beroepscontext;
- vertoont vanuit de principes van management en kwaliteitszorg een actieve houding voor persoonlijke ontwikkeling en reflectie;
- draagt vanuit de principes van wetenschappelijke methodologie verantwoordelijkheid voor de organisatie en het verloop van zijn ergotherapeutisch handelen: hij kan wetenschappelijke onderzoeksresultaten kritisch beoordelen, synthetiseren en toepassen.

Een matrix toont helder de relatie tussen de doelstellingen, de vier leerlijnen en de algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke eindcompetenties, zo stelt de commissie vast.

Voor het verfijnen van de competenties en het toetsen van het niveau en de oriëntatie heeft de opleiding bovendien een link gelegd naar andere documenten, onder meer de Dublin-descriptoren en het European Qualifications Framework. De competenties geformuleerd door het Europese Tuningproces (2005-2008) onder auspiciën van ENOTHE zijn geïntegreerd in het competentieprofiel.

De commissie stelt vast dat de ontwikkeling van de master in de Ergotherapeutische Wetenschap en het uitschrijven van de competenties hiervoor in een interassociatieve stuurgroep ook leidde tot het verder verfijnen van de competenties voor de bacheloropleiding. Verder volgt de opleiding de ontwikkelingen van de Vlaamse kwalificatiestructuur op.

De internationale dimensie als opleidingsdoelstelling is terug te vinden in twee kerncompetenties (3 en 7), wat de commissie positief vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De acht Vlaamse opleidingen ergotherapie gebruiken voor de opmaak van hun doelstellingen en eindcompetenties hetzelfde domeinspecifiek referentiekader dat ze in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2008) samen met de voorzitter van het Vlaams Ergotherapeutenverbond hebben vastgelegd. Zo garanderen zij elk dat de doelstellingen van hun opleiding aansluiten bij de eisen van binnen- en buitenlandse vakgenoten en het relevante beroepenveld en dat ze in overeenstemming zijn met de wetgeving ter zake. De visitatiecommissie heeft dit domeinspecifiek referentiekader overgenomen.

Volgende documenten zijn de bronnen voor het domeinspecifiek referentiekader:

Op nationaal niveau:

- K.B. van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002 & AEB, 2002).

Op internationaal niveau:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project 2008, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

De relatie tussen het gezamenlijk competentieprofiel van het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002, zie facet 1.1) en de documenten van het domeinspecifiek referentiekader wordt zichtbaar gemaakt in een concordantiematrix. Daaruit blijkt dat de competenties van het VLOE overeenstemmen met de domeinen van de WFOT, de competenties van ENOTHE, de typefuncties van het beroeps- en opleidingsprofiel van de VLOR en het leerprogramma van het KB 1996. De opleiding toetste haar eigen eindcompetenties op dezelfde manier aan het domeinspecifiek referentiekader. De commissie vindt dat de verbanden met nationale en internationale beroeps- en opleidingsorganisaties en referentiekaders bij het opstellen van het competentieprofiel voldoende zijn aangetoond.

Op initiatief van het Vlaams Overleg Ergotherapie is er om de vijf jaar een resonantiedag met vertegenwoordigers van het werkveld vanuit alle Vlaamse regio's, oud-studenten, werkveld, beleid, onderwijsdeskundigen uit Vlaanderen en Nederland. Daar wordt gereflecteerd over het beroep en de opleiding. Deze dag krijgt een systematische opvolging, zo bleek uit de gesprekken. Zo gaf de resonantiedag van 2008 aanleiding tot de ontwikkeling van een expliciete visie op het beroep in het VLOE. Hierbij werd vertrokken van de opdrachtverklaring of missie van het WFOT (2002) en het Vlaams Ergotherapeutenverbond (2008). De visie definieert de kern van ergotherapie als de relatie tussen handelen (occupation) en gezondheid/welzijn. Daarbij focust ergotherapie zich op de kwaliteit van het leven van de cliënt in relatie met zijn dagelijkse leefcontext op vlak van wonen, werken en vrije tijd en dit in functie van de participatie en autonomie die de cliënt wenst. De maatschappelijke trends hebben volgens de commissie een duidelijke invloed op het beroep. Deze visie op het beroep is herkenbaar in de leerlijnen en kerncompetenties van de opleiding. Het Vlaams Overleg Ergotherapie, waaronder de Vlaamse opleidingen ergotherapie, organiseert in 2011 de eerste Vlaamse Onderwijsdag

Ergotherapie over de implementatie van de recent ontwikkelde visie op het beroep. De opleiding stelt er haar leerlijn persoonlijke ontwikkeling voor als best practice.

De commissie stelde vast dat de doelstellingen en kerncompetenties regelmatig geëvalueerd worden door studenten, werkveld, alumni, beleid, onderwijsdeskundigen. Uit kwaliteitszorgmetingen blijkt dat de competenties bekend zijn en duidelijk en relevant worden bevonden. De opbouw ervan wordt ook positief geëvalueerd. Ook de herkenning van de internationale dimensie in de doelstellingen is behoorlijk, zo blijkt uit bevragingen van studenten (2006-2007, 2007-2008). Kwaliteitszorgmetingen van het opleidingsprogramma tonen aan dat de doelstellingen voldoende bekend zijn bij de studenten. Gemiddeld 91 % van de studenten scoren dit bij de programma-evaluaties van de laatste vier jaar positief.

De studenten bevestigen tijdens de visitatie dat ze over de doelstellingen en leerlijnen worden geïnformeerd op de introductiedag, via de introductiebundel en de studiegids. De doelstellingen, gedragsindicatoren en leerlijnen staan ook vermeld op de studiefiches en vooraan in elke cursus. Ze worden besproken bij de start van elk opleidingsonderdeel en gebruikt bij de coaching van opdrachten. De leerlijnen staan daarbij centraal. De commissie vernam dat de opleiding nu werkt aan een competentiegroeikaart voor studenten. De kaart moet nog meer helderheid geven in de eigen competenties en de verwachte ontwikkeling ervan, wat de commissie een positief initiatief vindt.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	goed
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De competentiematrix van de opleiding is duidelijk, vrij eenvoudig en bruikbaar. Ze geeft aan hoe de kerncompetenties vertaald worden over de zes semesters van de opleiding in deelcompetenties op inleidend, uitdiepend en gespecialiseerd niveau. De commissie vindt het mooi dat de beroepscompetenties duidelijk gradueel zijn opgebouwd. Elke lesgever heeft vanuit de deelcompetenties per opleidingsonderdeel gedragsindicatoren uitgeschreven volgens de niveaus van Miller onder supervisie van de opleidingsstuurgroep. Zo wordt het competentieprofiel hanteerbaar voor studenten, stelde de commissie vast. De gedragsindicatoren zijn studentvriendelijk geformuleerd in begrijpelijke taal.

De commissie stelde vast dat het opleidingsprogramma occupation-based werd opgebouwd, vertrekkende vanuit de doelstellingen en kerncompetenties, de missie en de visie van het departement. Men hield daarbij rekening met studietijdmetingen, opleidingsonderdeel- en curriculumevaluaties op microniveau (studenten, lesgevers), resonantiedagen en metingen op mesoniveau (beroepsveld, stagementoren) en op macroniveau (beleidsmeden, onderwijsdeskundigen). Zie ook onderwerp 5 kwaliteitszorg.

Het toetsbeleid staat centraal bij het ontwikkelen van een programma in het departement Gezondheidszorg. Na het bepalen van doelstellingen, kern- en deelcompetenties wordt eerst het toetsbeleid omschreven (zie facet 2.7). Op basis daarvan worden dan het opleidingsprogramma en de werkvormen bepaald. Een competentiematrix ondersteunt het hele proces. De commissie is van oordeel dat er een duidelijk didactisch redeneerproces aan dit hele proces ten grondslag ligt. Ze vindt dat deze werkwijze die sinds 2009-2010 opgestart is, de adequate vertaling van doelstellingen in een programma en de realisatie van deze doelstellingen garandeert.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een kennis- en competentiegericht opleidingsprogramma heeft dat de studenten de mogelijkheid geeft om de eindcompetenties te bereiken. In het eerste modeltraject van elke opleiding krijgt het verwerven van kennis prioritaire aandacht. Het programma bestaat uit beroepsspecifieke en beroepsondersteunende opleidingsonderdelen (OLOD's). Het is gefocust op de vier ergotherapeutische handelingsgerichte interventiedomeinen: ontwikkelingsstoornissen, geestelijke gezondheidszorg, fysieke revalidatie en geriatrie. Per semester staan twee of meer ergotherapeutische interventiedomeinen centraal. Beroepsondersteunende opleidingsonderdelen sluiten hierbij aan in het semester zelf of worden voorbereidend aangeboden. De opleiding integreert beroepsondersteunende onderwijsactiviteiten in beroepsspecifieke opleidingsonderdelen en laat de specificiteit van het beroep aan bod komen vanaf het eerste modeltraject. In semester 1 vertrekt bijvoorbeeld het opleidingsonderdeel 'inleiding ergotherapie' vanuit casuïstiek, gevolgd door geïntegreerde leerinhouden zoals de organisatie van de gezondheidszorg, klinisch redeneren, EHBO en wetenschappelijk handelen. De discipline-overschrijdende elementen zitten vooral in eindwerk en stage. In semester 6 nemen de studenten ook deel aan de IPSIG-week (InterProfessionele Samenwerking In de Gezondheidszorg) waar ze met verschillende disciplines leren samenwerken.

In concreto bevat het programma van het eerste modeltraject theorie en methodiek ergotherapie, psychologie, inleiding ergotherapie (met klinisch redeneren en wetenschappelijk handelen en handelingsanalyse), fysiologie, creatieve en technische vaardigheden, bewegingswetenschappen, stage en interprofessionele vaardigheden, anatomie, pathologie. In het tweede modeltraject komen daarbij: neuroanatomie, psychopathologie, wetenschappelijk handelen. In het derde modeltraject ligt de focus op het opleidingsonderdeel integratie ergotherapeutische vaardigheden, stage en portfolio en eindwerk. Verder komt ergotherapie in de vier domeinen nog aan bod en worden juridische aspecten behandeld. Er zijn ook vijf keuzepakketten: ergotherapie in de thuiszorg, ergotherapie in de forensische hulpverlening, ergotherapie en creatieve media, Intensive programme Evidence based practice, Occupational therapy in international context. Deze keuzepakketten geven studenten de mogelijkheid om kennis te maken met niet-traditionele ergotherapeutische werkvelden en/of nieuwe ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Het valt de commissie op dat er aandacht is voor multidisciplinair werken. Dit komt onder meer aan bod tijdens de stage van het tweede en derde modeltraject, waar een multidisciplinair behandelplan wordt geschreven. Tijdens de stage in het derde modeltraject werkt de student samen met de cliënt, het cliëntsysteem en het volledige zorgteam ook de ergotherapeutische behandeling uit, afgestemd op dat behandelplan.

De commissie waardeert ook de aandacht voor de internationale component in het programma, hoewel er vandaag nog geen duidelijk beleid ter zake wordt gevoerd (zie ook facet 6.1). Studenten geven in de gesprekken aan dat internationalisering in hun beleving pas start in het derde jaar. De commissie vindt het een goede ontwikkeling dat internationalisering een punt van blijvende aandacht is in de opleiding en dat ze vanaf het eerste jaar versterkt zal worden. Voor internationalisering voorziet het beleidsplan in minimum één uitwisselingsactiviteit van lesgevers en/of studenten met elke internationale partner per jaar. Dit is een meetbaar streefdoel vanaf het academiejaar 2010-2011.

De studenten hebben verschillende mogelijkheden om een internationale ervaring op te doen, zo stelde de commissie vast. Ze kunnen aan een buitenlandse stage deelnemen via Erasmus. Andere studenten kiezen voor een door Erasmus gefinancierd internationaal Intensive Programme in York (UK). De opleiding heeft ook een aantal bilaterale samenwerkingsakkoorden. Zo kunnen studenten met financiële ondersteuning van het departement met een eigen presentatie deelnemen aan het jaarlijkse congres van ENOTHE (European Network of Occupational Therapy in Higher Education). Ze kunnen buiten de Europese grenzen deelnemen aan een project ontwikkelingssamenwerking met een VLIR-UOS-beurs of met extra departementale financiële middelen. De studenten die geen gebruik (kunnen) maken van deze mogelijkheden, gaan mee met de internationale studiereis in groep. SOVOHA (Sociale Voorzieningen Artesis Hogeschool Antwerpen) geeft hierbij financiële ondersteuning. De tevredenheid over de internationale dimensie van de opleiding kent een positieve evolutie bij studenten en alumni, zo blijkt uit evaluaties.

Om het netwerk van bilaterale samenwerkingsovereenkomsten te versterken, organiseerde de opleiding ergotherapie in samenwerking met de opleiding kinesithérapie het First International Education and Research Conference for Occupational Therapy and Physiotherapy in maart 2009, waarop onder meer de implementatie van internationalisering in het curriculum werd besproken. De internationale ervaring van enkele lesgevers (o.a. in Finland, Spanje, Engeland) heeft ook een invloed op de lessen (zie onderwerp 3 Personeel/internationale activiteiten). De internationale dimensie in het programma wordt door 86% van de studenten in het laatste jaar als voldoende ervaren.

De procedure voor curriculumontwikkeling en -herziening is zeer helder volgens de commissie. Ze verloopt geleidelijk en stapsgewijs. Wijzigingen worden theoretisch uitgewerkt van semester 6 naar semester 1, en in de praktijk ingevoerd vanaf het eerste jaar in semester 1. De motiveringen voor deze keuze vond de commissie terug in het zelfevaluatie rapport. Vooraleer de herzieningen worden geïmplementeerd, overlegt de opleidingsstuurgroep met de vakgroepvoorzitters en vraagt hij advies aan de stagecoördinator, de eindwerkcommissie, alle leden van de opleidingsraad en de studentenraad. De opleidingsstuurgroep houdt ook rekening met de resultaten van kwaliteitsmetingen en focus- en resonantiegroepen van alle betrokkenen (zie onderwerp 5).

De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze tevreden zijn over het programma. De algemene vakken geven extra informatie om de ergotherapeutische vakken te begrijpen. Vroeger vonden ze de link met de ergotherapie niet altijd duidelijk. Nu is het lespakket aangepast en meer gespreid. Studenten ervaren dat hun feedback wordt beluisterd via de studentenraad en de diverse metingen en instrumenten voor kwaliteitszorg (zie onderwerp 5).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt de opleiding om het programma verder vorm te geven vanuit de geformuleerde doelstellingen en het toetsbeleid.

De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om de internationale component in het programma te versterken vanaf het eerste jaar en om dit duidelijk uit te schrijven. Ze beveelt ook aan alle lectoren te betrekken bij internationale activiteiten.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De kennisontwikkeling in het programma is op niveau, zo stelt de commissie vast. In de beroepsgerichte opleidingsonderdelen wordt ergotherapeutische kennis meegegeven gebaseerd op internationale ergotherapeutische denkmodellen en theorieën. De beroepsondersteunende opleidingsonderdelen reiken daarbij de nodige basiskennis aan.

De kwaliteit van de opleidingsonderdelen wordt bewaakt door de overeenstemmende vakgroep en het kwaliteitszorgbeleid. Ook de kennisontwikkeling door vakliteratuur is goed uitgewerkt, oordeelt de commissie. De student leert werken met elektronische databanken en leert actuele wetenschappelijke literatuur lezen aan de hand van een checklist die daartoe door de opleiding is opgesteld. De commissie onderschrijft ook de meerwaarde van het werken met studenten in journalclubs om wetenschappelijk onderzoek kritisch te leren beoordelen en de toepassingsmogelijkheden te bespreken. Lesgevers kunnen nieuw didactisch materiaal aanvragen, waarbij de aankoop eerst kan worden getoetst op meerwaarde bij de vakgroep. Zo beschikt de opleiding over evidence-based observatieschalen, checklisten, diagnostische instrumenten, ergotherapeutische oefenmaterialen enzovoort.

Beroepsvaardigheden verwerven studenten vooral in de leerlijn beroepsgericht handelen. Opdrachten en casussen uit de beroepspraktijk zijn ingebouwd in het programma vanaf het eerste semester. Daarbij leert de student een beroep te doen op internationale wetenschappelijke literatuur via de studiewijzers voor de opleidingsonderdelen. De theorie van evidence based practice in aparte opleidingsonderdelen en de koppeling aan de praktijk in casussen is systematisch in het programma ingebouwd, zo stelde de commissie vast. Ook de occupation-based-benadering waarbij men taken bekijkt gekoppeld aan het handelen van de student-therapeut en de cliënt (en niet functiegericht) is goed doordacht en sterk gekoppeld aan de occupation based praktijk.

De commissie waardeert dat alle vakgroepen betrokken zijn of betrokken geweest zijn bij meer dan tien projecten van projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO). Recente voorbeelden zijn 'Een onderzoek naar determinanten en management van fysieke activiteiten van chronisch vermoeide personen genezen van kanker en van individuen met het chronisch vermoeidheid syndroom', en 'Eet- en drinkgewoontes bij ouderen en de houding van hulpverleners, een laatste pleziertje?'. De commissie stelt vast dat er goed wordt nagedacht en gehandeld om de wetenschappelijke onderbouwing van de opleiding te waarborgen. Van elke lector wordt verwacht dat hij zijn lesinhouden wetenschappelijk onderbouwt met actuele informatie. De resultaten van PWO-onderzoek worden verwerkt in het cursusmateriaal. Lectoren maken gebruiksvriendelijke samenvattingen van wetenschappelijke artikels voor de invulling van het programma. Tegen september 2011 is het streefdoel dat alle cursusmateriaal wetenschappelijke bronvermeldingen bevat. Kwaliteitszorgmetingen en functionerings-gesprekken bewaken dit proces.

De commissie stelde vast dat de studenten in het opleidingsonderdeel 'Inleiding ergotherapie' in semester 1 een overzicht krijgen van de belangrijkste internationale ergotherapiemodellen. Deze modellen worden besproken en toegepast bij beroepsspecifieke opleidingsonderdelen. Ook maakt de student van bij het begin van de opleiding kennis met het classificatiemodel International Classification of Functioning, Disability and Health dat in de ergotherapie steeds meer gebruikt wordt. Het programma kan flexibel inspelen op actuele ontwikkelingen dankzij participatie aan nationale en internationale projecten, congressen, relevante overlegorganen en beroeps- en onderwijsorganisaties. De opleiding illustreert dit met een aantal voorbeelden, bijvoorbeeld de keuzepakketten, studenten van Artesis participeren aan een ENOTHE meeting met een presentatie van een thema uit de lokale context, bijvoorbeeld armoedebestrijding.

De stage is een essentieel element van de opleiding. Vanaf het tweede semester is er elk semester een stageperiode. Er zit een duidelijke opbouw in de stages. Het stagedoel past bij het moment in de opleiding, zo vindt de commissie. Tijdens stages leren studenten assessmentinstrumenten gebruiken en therapeutische methoden of wetenschappelijke inzichten toepassen. Doordat de lesgevers ook de stages begeleiden is er permanent interactie tussen de lesgevers en de beroepspraktijk, worden nieuwe tendensen voortdurend uitgewisseld en kunnen lesinhouden worden aangepast vanuit de noden in de praktijk. Vanaf het tweede modeltraject komt de stagebegeleider twee keer op stagebezoek per stageperiode. In het derde modeltraject zijn er om de twee weken begeleidingssessies in kleine groepjes. De commissie ziet als sterke punten dat de stages gradueel worden opgebouwd over de opleiding heen. Ze vormen een coherent geheel. Studenten krijgen duidelijke informatie en hebben inspraak in de keuze van de stageplaats, maar moeten wel kennismaken met alle interventiedomeinen. Bij de beoordeling wordt een duidelijke link gelegd met competenties (zie facet 2.7). De opleiding zet de stageplaatsen gericht in, zo zijn er bijvoorbeeld stageplaatsen enkel voor het eerste en niet voor het laatste jaar. Ze ziet ook haar rol als begeleider van de studenten en ondersteuner naar de stageplaatsen.

De opleiding geeft aan dat ze studenten begeleidt in het cliëntgericht werken. In de stageverslagen vond de commissie echter geen hulpvraag van cliënt(systeem) vermeld. Dit staat ook niet in de stagerichtlijnen (AOR stagerichtlijnen ergotherapie 2010-2011). De commissie meent dat hier ruimte is voor verbetering.

Voor de bachelorproef kiest de student voor een actueel onderwerp aangeboden door het werkveld, een PWO of formuleert hij zelf een voorstel. Ongeveer 25% van de studenten werkt in het kader van de bachelorproef mee aan een PWO. Bij het uitwerken van eindwerken die geen deel uitmaken van een PWO, hoort een literatuurstudie en de uitwerking van het onderwerp in de ergotherapeutische praktijk. De commissie stelt vast dat het proces, de wetenschappelijke onderbouwing en het evidence based werken intern goed bewaakt worden. De externe promotor uit het werkveld waakt over de inhoud, zodat de student voldoet aan de beroepsspecifieke eisen. De interne promotor waakt over het proces zodat de student een eindwerk kan afleveren op professioneel bachelorniveau. De commissie vindt het proces logisch opgebouwd van semester 4 tot semester 6. Per semester zijn de doelstellingen duidelijk geformuleerd. In het eindwerk worden de leerlijnen geïntegreerd en de verworven competenties getoond. De nadruk ligt op de wetenschappelijke leerlijn.

De commissie heeft gehoord dat de opleiding gestart is met de hervorming van het eindwerk in academiejaar 2009-2010, met de nadruk op compact schrijven in artikelvorm volgens de structuur van IMRaD (Inleiding,

Methodiek, Resultaten en Discussie). Het kritisch kunnen beoordelen van de (onderzoeks) literatuur is hierbij een belangrijk onderdeel. Tegelijk wordt de uitwerking van projecten over meerdere jaren en door meerdere studenten gestimuleerd, zodat de opleiding en het beroepenveld daar optimaal de vruchten van kunnen plukken. De commissie vindt dit een goede ontwikkeling. Ook de ergotherapeuten uit het werkveld en met name de stagementoren staan erg positief tegenover de nieuwe ontwikkelingen.

De opleiding profileert zich duidelijk op nationaal en internationaal vlak via het uitdragen van haar expertise en haar onderzoekspunten. De commissie waardeert dat lesgevers maar ook studenten een actieve bijdrage leveren aan maatschappelijke dienstverlening via publicaties, presentaties, workshops of lezingen op nationale en internationale studiedagen en conferenties (zie facet 3.2). Er vindt terugkoppeling plaats van nieuwe inhoud naar vakgroep en naar team. Door de opleidingsraad, de vakgroepwerking en het overleg met betrokkenen van de verschillende opleidingsonderdelen is er een forum om expertise te delen met anderen.

Uit de programma-evaluatie blijkt dat theorie en praktijk in de opleiding volgens respectievelijk 81% en 72% van de studenten voldoende is afgestemd op de beroepspraktijk.

De wetenschappelijke gerichtheid van studenten kent een forse groei. 77% van de studenten heeft interesse voor wetenschappelijk onderzoek. 95% maakte gebruik van wetenschappelijk onderzoek in 2008-2009. Tijdens de visitatie geven de studenten aan dat de lectoren veel voorbeelden uit de praktijk geven en onder meer via YouTube op zoek gaan naar recent materiaal. De cursussen worden ook elk jaar aangepast.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan zowel in het lesprogramma als in de stageverslagen richtlijnen aan te bieden voor het cliëntgericht werken, dus te vertrekken vanuit de hulpvraag van de cliënt of het cliëntsysteem.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt dat de opleiding goed heeft nagedacht over de horizontale en verticale samenhang in het programma en dit gedegen heeft geformuleerd in het zelfevaluatie rapport.

Horizontaal is er een logische opbouw. Er worden gelijktijdig beroepsspecifieke en beroepsondersteunende opleidingsonderdelen gegeven en er is samenhang tussen theorie- en praktijkelementen.

Verticaal is er door het werken met de vier leerlijnen een logisch vervolgtraject in de verschillende interventiedomeinen. Kennis, vaardigheden, attitudes worden sequentieel en geïntegreerd opgebouwd. De opleiding geeft een aantal voorbeelden die dit illustreren. De verticale samenhang blijkt volgens de commissie ook uit de tabellen die de volgtijdelijkheid weergeven en die gebaseerd zijn op de instapcompetenties van elk opleidingsonderdeel. De volgtijdelijkheid dient gevolgd te worden bij het samenstellen van het studietraject.

De verticale en horizontale samenhang worden bewaakt door kwaliteitszorgmetingen bij studenten, alumni en werkveld. Overlappenden of hiaten worden geformuleerd, besproken en aanpassingen worden geïmplementeerd (PDCA). De opleidingsstuurgroep bewaakt dit proces (zie ook facet 5.1 en 5.2). De commissie hoorde

verschillende voorbeelden hiervan. Voor 'theorie en praktijk anatomie' werd er bijvoorbeeld een verbetertraject uitgeschreven voor 2009-2011 omwille van de uitbreiding van de implementatie van de anatomische kennis in meerdere opleidingsonderdelen uit de eerste trajectschijf. In het derde modeltraject werd het opleidingsonderdeel 'juridische en ethische aspecten' in 2009-2010 beter afgestemd op de verschillende ergotherapeutische interventiedomeinen. De aansluiting met de lessen van het voorafgaande modeltraject wordt in de programma-evaluatie 2007-2008 door respectievelijk 95% en 99% van de studenten in het tweede en derde modeltraject als voldoende beschouwd. Zowel studenten als afgestudeerden bevestigen tijdens de visitatie dat het programma goed samenhangt en logisch is opgebouwd. Het geheel is goed doordacht: afstemming tussen cursussen onderling, combinatie theorie en praktijk, een duidelijke lijn van begin naar einde en een groeiende zelfstandigheid van de student.

Studenten kunnen de studie in minder dan drie jaar afwerken via vrijstellingen op basis van EVC of EVK, of in meer dan drie jaar via een studietraject op maat, rekening houdend met de vastgelegde volgtijdelijkheid. De student wordt bij het opmaken van zijn traject begeleid door de studietrajectbegeleider volgens een vaste procedure (zie facet 4.2). Studenten worden bij de start en in de loop van de opleiding op de hoogte gebracht van de flexibele studiemogelijkheden. Elk jaar stijgt het totale aantal studenten met een geïndividualiseerd studietraject: 55 van de 167 studenten (33%) in 2010-2011 volgen zo'n traject tegenover 28 van de 141 studenten (20%) in 2006-2007. Als een student niet geslaagd is in het eerste jaar, wordt hem voorgesteld om de resterende studiepunten te spreiden over de volgende drie jaar. Studenten met een geïndividualiseerd studietraject kunnen ook afstuderen in februari.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding stelt als norm veertig uur studie per week of 27 uur per studiepunt. Via studietijdmetingen en evaluaties van het programma en de opleidingsonderdelen toetst de opleiding de voorziene studieomvang/tijd per opleidingsonderdeel. De ervaren werklast bij studenten komt de laatste jaren steeds boven de minimum tevredenheidsgrens van 70%. In 2008-2009 ervaart zelfs 96% van de studenten de totale studielast als evenwichtig. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze de studietijd beschouwen als variabel. Soms zijn er piekbelastingen maar ze ervaren dit niet als een probleem. De commissie meent dat de studietijd vandaag redelijk is. De opleiding geeft ook duidelijk aan op welke wijze ze gewerkt heeft aan verbetertrajecten om de studiebelasting in balans te krijgen (zie facet 5.2). Er is bijvoorbeeld een stijging gekomen van het aantal uren begeleiding voor begeleid zelfstandig leren, een daling van het aantal contacturen en een inventaris met een tijdspad voor alle taken.

Voor de meeste opleidingsonderdelen bleek uit de beschikbare documenten dat de werklast evenwichtig was (studentenevaluatie academiejaar 2007-2008). Meer dan 30 % van de studenten gaven voor slechts drie opleidingsonderdelen aan dat de studie/werklast te zwaar was omwille van de hoeveelheid leerstof en/of de moeilijkheidsgraad. Voor 'theorie en praktijk anatomie 1' werden het cursusmateriaal en de didactiek beter afgestemd op het profiel van de eerstejaarsstudenten. Voor 'ergotherapie in de fysieke revalidatie 2' in het tweede modeltraject werden de lesinhouden en de opdrachten aangepast. Eindwerk 2 werd hervormd. Als meest positieve aspecten aan de opleiding ervaren studenten de stage, de verhouding tussen theorie en praktijk, het evenwicht in verschillende leervormen en de contacten met het onderwijzend personeel. Als studiebelemmerende factor wordt door studenten vaak de infrastructuur aangehaald. Verbetertrajecten op vlak van administratie en cursusverdeling werden ingevoerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het didactisch concept vindt de commissie helder verwoord. De visie op leren wordt goed vertaald van de hogeschool naar de opleiding en onderbouwd met didactische theorieën (model van Kessels & Smith). Kennis, vaardigheden en attitudes worden eerst als aparte bouwstenen aangereikt en worden steeds meer geïntegreerd tot de competenties die de beginnende beroepsbeoefenaar nodig heeft.

De keuze van werkvormen en hun aansluiting op de visie op leren vindt de commissie helder. De verschillende werkvormen worden ook duidelijk gedefinieerd. De overweging om opleidingsonderdelen aan te bieden in klasverband of in kleinere groepen wordt gemaakt met de opleidingsraad en de opleidingsstuurgroep. Bij de keuze van de werkvorm staat de toetsvorm centraal, en daarnaast de gedragsindicatoren en de competenties. Dit behoort in zekere mate tot de verantwoordelijkheid van de lector. Hij beschikt over een overzichtstabel die de relaties aangeeft tussen doelstellingen, competenties en de mix van werkvormen. Zo zal bijvoorbeeld een kennistoets worden voorbereid via een hoorcollege of activerend college, een casustoets of vaardigheidstoets is de toetsvorm na begeleide praktijk en een reflectieopdracht komt na stage of supervisie.

Uit evaluaties blijkt dat studenten tevreden zijn over evenwicht tussen hoorcolleges en andere leervormen zoals stages en tussen theorie en praktijk. Op vraag van de studenten werd de stage in het eerste modeltraject uitgebreid naar een week. De commissie vindt dat de verhouding zelfstudie - andere leervormen op dit moment in balans is (50 tot 60% zelfstudie)

De kwaliteit van de onderwijsmiddelen vindt de commissie redelijk. De cursussen hebben overwegend een actuele inhoud. In elke cursus komt zowel het micro-, het meso- als het macroniveau aan bod, wat de student stimuleert diverse leerinhouden te integreren. Elke cursus start met een studiefiche en bevat taken die duidelijk geformuleerd zijn. Enkele cursussen vond de commissie minder gebruiksvriendelijk omdat ze opgebouwd zijn uit verschillende artikels en presentaties waardoor de rode draad niet zichtbaar is. Ze pleit voor meer uniformiteit op het gebied van taalgebruik, inhoudstafel/structuur en vormgeving.

De commissie vindt het een minpunt dat sommige cursussen geen bronvermeldingen bevatten en zelfs kopies uit boeken zonder de bron te vermelden. Het lesmateriaal kan ook meer gradueel worden opgebouwd, passend bij het leerproces van de student. In de eerste semesters start men met volledige, beschrijvende teksten. Pas later in de opleiding werkt men ook met bijvoorbeeld slides die de student zelf moet aanvullen. Het valt de commissie wel op dat er weinig internationale onderzoeksliteratuur in het lesmateriaal verwerkt is.

De studenten zijn volgens de evaluaties tevreden over de cursussen, meer over de inhoud dan over de vorm. Tijdens de visitatie zeggen ze dat de cursussen doorgaans goed geordend en gestructureerd zijn, duidelijk onderbouwd, met een duidelijke inhoudstafel en ondersteunende powerpoints.

De commissie apprecieert dat de departementale onderwijsdag 2010 gericht was op het aanmaken van goed cursusmateriaal, rekening houdend met de kenmerken van de instromende studenten. Het gebruik van een studiewijzer (nu studiefiches genoemd) bij elk opleidingsonderdeel, met alle nodige informatie voor de student, is verplicht (competenties, gedragsindicatoren, werkvormen, evaluatievormen, afspraken omtrent studieplanning, deadlines, zelfstudie, contactmomenten, studiebegeleidingsmogelijkheden).

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie pleit voor uniformiteit in taalgebruik, inhoudstafel/structuur, vormgeving van cursussen en bronvermeldingen in het lesmateriaal.

Ze stelt ook voor om meer internationale onderzoeksliteratuur in het lesmateriaal te verwerken.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat het stappenplan van het departementale toetsbeleid wordt opgevolgd. De kwaliteit van de beoordeling wordt bewaakt door de departementale werkgroep Toetsbeleid. Het toetsplan van de opleiding met competentiematrix, toetsmatrices en toetsmatrijzen wordt op alle niveaus systematisch gehanteerd sinds 2009-2010. De gebruikte toetsvormen worden beargumenteerd en overzichtelijk gemaakt. De kennistoetsing als evaluatievorm maakt doorheen het programma geleidelijk plaats voor competentiegerichte evaluatie-instrumenten, conform de visie op leren. Het gebruik van de driehoek van Miller die de verschillende niveaus van leren aanduidt, laat meteen ook de verschillende niveaus van toetsen zien. Een tabel toont aan dat alle kerncompetenties van de opleiding in semester 6 getoetst worden. Het handboek toetsbeleid en het voorbeeld van toetsmatrijzen zien er volgens de commissie degelijk uit. Ze vindt het toetsbeleid goed doordacht. Het is afgestemd op het kennis- en competentiegericht onderwijs. Uit de gesprekken leidde de commissie af dat het een hele tijd geduurd heeft vooraleer het team volledig vertrouwd was met het toetsbeleid.

De opleiding stelt dat ze een weloverwogen mix van toetsvormen gebruikt die elkaar aanvullen, omdat uit onderzoek blijkt dat dit de beste manier van toetsen is (Kessels & Smit, 2006). Het is vaak ook niet mogelijk om met één toets alle competenties te meten. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding volgende duidelijk gedefinieerde toetsvormen hanteert: kennistoets, voortgangstoets, casustoets, vaardigheidstoets, projectopdracht, assessment (peer-, co-, self-assessment), stage- en praktijkopdracht, reflectieopdracht, portfolio, afstudeeropdracht. De toetsvormen worden toegelicht in de handleiding Toetsbeleid departement Gezondheidszorg. De definities van de toetsvormen zijn beschikbaar voor studenten in de studiegids op de website. Studenten geven tijdens de gesprekken aan dat ze duidelijk weten wat bij de toetsing van hen verwacht wordt. Er zijn vooraf voorbeeldexamenvragen en modelantwoorden beschikbaar.

Toetsen vinden plaats op meerdere momenten tijdens het onderwijsleerproces. Er is product- en procesgerichte feedback tijdens permanente en tussentijdse evaluaties, waarbij de diverse leerlijnen uit het competentieprofiel zichtbaar worden. De opdrachten van de permanente evaluaties worden in de loop van het semester complexer en zijn goed opgebouwd. Door constructieve, goede feedback zo snel mogelijk aan te bieden, kunnen studenten hun leerstrategie of studieactiviteiten verbeteren. Ze krijgen niet één enkel cijfer, maar beschrijvende opmerkingen en meervoudige scores. De commissie waardeert dit initiatief ten zeerste.

Zoals eerder al vermeld staat het toetsbeleid in de onderwijsvisie van het departement en de opleiding centraal in het didactisch proces. Het implementeren van het toetsbeleid met nieuwe assessmentvormen en nieuwe werkvormen vereiste dus een aanpassing van het curriculum. Vanaf academiejaar 2009-2010 werden deze wijzigingen vanaf semester 1 stapsgewijs ingevoerd.

De commissie onderschrijft het belang van de professionalisering van alle betrokkenen (lesgevers, stage mentoren, externen die als beoordelaar worden ingezet...) in het ontwikkelen en beoordelen van toetsen en waardeert de aanpak van de opleiding. Er werden studiedagen ingericht en er werd voorzien in een vraaggestuurde begeleiding door externe onderwijsdeskundigen. De trainingen zorgen ervoor dat de beoordelaars een gemeenschappelijk beoordelingskader ontwikkelen. Ze krijgen nascholing over het maken van toetsmatrijzen. In de opleiding werd er al ervaring opgedaan met het samen uitschrijven van evaluatieformulieren voor het eindwerk, de geïntegreerde proef, spelanalyse.

De organisatie van toetsen en examens is geregeld in het examenreglement: de examenperiodes, de voorwaarden tot deelname, de organisatie en het verloop van de examens, de samenstelling en werking van de examencommissie en de procedures bij betwisting. Het examenrooster moet worden goedgekeurd door lectoren en studenten, wat de commissie een sterk punt vindt. Het definieert ook de informatieplicht van de verantwoordelijke/titularis.

In de studiegids vindt de student dan ook van elk opleidingsonderdeel een studiefiche met alle nodige informatie (deelcompetenties, inhoud, wijze van examineren, examenvorm, puntenverdeling over de verschillende evaluatievormen en de wijze van examineren tijdens een tweede examenperiode). De studiefiches worden toegevoegd aan de cursus van het betreffende opleidingsonderdeel en elke lector overloopt die met de studenten bij de start. In de studiewijzer wordt hier uitgebreider op ingegaan. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat de studiefiches makkelijk zijn in het gebruik en een reële steun vormen bij de voorbereiding van examens. Ze vinden het heel duidelijk welke competenties ze tegen het einde van het semester moeten verwerven.

De commissie stelde vast dat de opleiding een waaier aan kwaliteitscriteria voor de toetsing wil waarborgen: validiteit, transparantie, betrouwbaarheid, cognitieve complexiteit en authenticiteit van taken, eerlijkheid, bruikbaarheid, uitvoerbaarheid, feedback. Zo laten lesgevers hun toetsvragen nakijken door collega's. Ze gebruiken een toetsmatrijs waarin de gehanteerde criteria en de daarmee samenhangende scoreverdelingen duidelijk en concreet uitgeschreven worden. Per vraag worden bij het examen punten voorzien. Er zijn gedetailleerde ondersteunende documenten voor assessoren (bijvoorbeeld voor het eindwerk) en meerdere beoordelingsmomenten voor permanente evaluaties. Er worden ook beoordelingscriteria met weging opgesteld, bijvoorbeeld bij spelanalyse. De commissie is van oordeel dat al deze maatregelen een correcte quoteringsborging. Ze gaat ook akkoord met het niveau en de quoterings van de ingekeken examenvragen.

De commissie is van oordeel dat stageverslag en eindwerk goed en correct worden getoetst. De quoterings van de ingekeken stukken komt overeen met de quoterings die de commissie zelf zou geven.

Voor de beoordeling van de stage zijn er afzonderlijke evaluatieformulieren per stageperiode, aangepast aan het niveau van de deelcompetenties voor dat semester. De stagebegeleider organiseert in samenspraak met de stagementor en de student twee evaluatiemomenten per stageperiode: de tussentijdse- en de eindevaluatie. Tijdens beide evaluaties worden sterktes en leerpunten besproken met student, stagementor en stagebegeleider. Bij de eindevaluatie wordt een beoordeling gegeven waarover de stagementor en de -begeleider een consensus hebben bereikt. Een reflectie over deze gesprekken wordt opgenomen in het portfolio. De studenten vinden de toetsing van de stages heel helder omdat vooraf heel duidelijk is waarop ze worden beoordeeld en wanneer ze welke score krijgen. De commissie stelde vast dat stageverslagen en evaluaties weinig vakjargon bevatten. Men maakt geen consequent gebruik van vaktermen, maar kiest geregeld voor een omschrijving van die termen.

De beoordeling van het eindwerk bestaat uit twee delen. Tijdens het examen van eindwerk 1 presenteert de student zijn literatuurstudie mondeling en schriftelijk aan lesgevers en studenten van de opleiding. Het wordt aan de hand van evaluatiecriteria beoordeeld door twee lesgevers van de opleiding tijdens de examenperiode van semester 5. Het schriftelijk werk van eindwerk 2 wordt beoordeeld door de externe promotor en een kritische lezer. De mondelinge presentatie en verdediging worden beoordeeld door een eindwerkjury bestaande uit lesgevers en vertegenwoordigers vanuit het werkveld. De beoordeling gebeurt aan de hand van uitgeschreven criteria, bekend bij de student en begeleiders. In 2007-2008 werden de beoordelingscriteria geëvalueerd op validiteit en betrouwbaarheid. De feedback van lesgevers en werkveld werd verwerkt tot de versie die sinds 2008-2009 wordt toegepast. Bijna alle leden van de eindwerkjury vinden deze criteria bruikbaar (94% van de respondenten) en valide (indruksvaliditeit; 99% van de respondenten). Geen enkele student heeft tijdens de visitatie iets negatiefs gezegd over de toetsing. Iedereen blijkt daarover tevreden. De mensen uit het werkveld gaven wel aan dat ze graag de definitieve beoordeling van de stage van studenten zouden vernemen van de opleiding. Dit geeft hen de mogelijkheden om te reflecteren op hun beoordelingsgedrag.

De ombudspersoon speelt onder meer een belangrijke rol bij wettelijke afwezigheid tijdens examens, bij de deliberatie en tijdens feedbackmomenten. Daarnaast heeft hij andere functies, die worden beschreven onder facet 4.2.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om het werkveld te informeren over de uiteindelijke eindbeoordeling van stage van de individuele student.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie nam kennis van de resultaten van de analyse van de studentenpopulatie (2010-2011). Daaruit blijkt een beperkte diversiteit in gender, leeftijd en cultuur. Van de 167 ingeschreven studenten zijn er 86% vrouwen, bijna allemaal in de leeftijdscategorie 18 tot 22 jaar. De studenten van het eerste modeltraject komen vooral uit de provincie Antwerpen. Weinig allochtone jongeren vinden de weg naar de opleiding. Er is wel verscheidenheid in de vooropleiding. Ongeveer zes op de tien studenten in het eerste modeltraject hebben een diploma technisch secundair onderwijs (tso). 26% heeft een diploma algemeen secundair onderwijs (aso), 5,5% een diploma beroepssecundair onderwijs (bso) en 2% een diploma kunstsecundair onderwijs (kso). 77,8% van de studenten in het eerste modeltraject is generatiestudent, wat een duidelijke daling is tegenover de jaren voordien. 80 % is niet-beursstudent.

Om de diversiteit in instroom te vergroten, werd een diversiteitsplan opgemaakt door de centrale diversiteitsmanager, gericht naar allochtone studenten en studenten met een functiebeperking. Om de doorstroom van deze studenten te optimaliseren, kunnen ze gebruik maken van geïndividualiseerde studietrajecten, studiebegeleiding, studieloopbaancoaching, speciale statuten met maatregelen tijdens examens, individuele begeleiding voor eindwerk en stage enzovoort. De commissie waardeert dit initiatief. Meer daarover leest u bij facet 4.2.

Om toekomstige studenten te helpen bij hun studiekeuze, neemt de opleiding deel aan de Studie Informatiedagen van de Vlaamse overheid en van de CLB's in elke provincie. Er zijn ook de Opencampusdag en de infodagen van de hogeschool en een inleefdag ergotherapie, waarop de studenten kunnen kennismaken met de opleiding en het beroep. De commissie waardeert deze initiatieven, omdat ze bijdragen aan een goede studiekeuze. Het aantal

nieuwe studenten stijgt sinds 2009-2010 niet meer, en dit voor het eerst sinds de start van de opleiding. De opleiding vermoedt dat dit toe te schrijven is aan de net genoemde gerichte instroombegeleiding.

Elke student krijgt bij de start van het academiejaar een onthaalpakket met nuttige informatie en volgt een introductiedag. Hij heeft ook altijd een intakegesprek met de studieloopbaancoach (zie facet 4.2). Die stelt bij studenten met een minder sterke vooropleiding voor om de eerste twee jaar over drie jaar te spreiden. Hij kan ook adviseren om een ondersteunend traject te volgen in het Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO). Generatiestudenten uit het bso kunnen instappen in het project School-for-Life, een samenwerking met het CVO voor een leertraject op maat. Na screening wordt een leertraject samengesteld waarin opleidingsonderdelen van de opleiding worden aangevuld met modules van het CVO om de instapcompetenties bij te werken, zoals 'leren leren', wiskunde, scheikunde/fysica, communicatie, ict-vaardigheden. Er zijn daarnaast ook een aantal softwarepakketten voor zelfstudie beschikbaar, onder meer voor anatomie. De commissie heeft de indruk dat de opleiding goed op de diverse instroom inspeelt.

De peiling bij studenten naar hun ervaringen bij de overgang van secundair naar hoger onderwijs geeft aan dat bij 60% (2008-2009) tot 70% (2006-2007) van de studenten de overgang vlot verliep. Knelpunten waren het aanvangsniveau, de onderwijsaanpak en de verwachte zelfstandigheid bij de cursus anatomie. De studenten vermeldde in de focusgroep in 2009 wel een positieve evolutie met verbetermogelijkheden. Intussen zijn in het opleidingsprogramma naast contacturen ook begeleidingsuren per opleidingsonderdeel voorzien. Daar worden geen nieuwe leerinhouden aangeboden, maar kan de student zich leerinhouden verder eigen maken samen met de lesgever als coach (zie facet 4.2). Er is ook werk gemaakt van het afstemmen van cursusmateriaal op het niveau van de studenten in het eerste modeltraject. Hiertoe kregen lesgevers extra bijscholing. De studenten zijn nu tevreden over de cursussen.

Er is een systeem van studieloopbaanbegeleiding uitgewerkt, dat door de opleiding heen ingebed is in de opleiding, het departement en de instelling. Dit wordt verder besproken onder facet 4.2 Studiebegeleiding.

De hogeschool volgt voor erkenning van elders verworven competenties (EVC) en erkenning van elders verworven kwalificaties (EVK) de procedure van de associatie. Het EVK- en EVC-vrijstellingsdossier wordt voorbereid door de student met de hulp van de trajectbegeleider (zie facet 4.2). Voor studenten die niet voldoen aan de toelatingsvoorwaarden, voorziet de hogeschool mogelijkheden om toch hoger onderwijs aan te vatten: een procedure bij de speciale onderzoekscommissie, inschrijven voor afzonderlijke opleidingsonderdelen onder creditcontract, vervroegd inschrijven voor uitzonderlijk getalenteerde studenten, aanbieden van cursussen Nederlands in functie van de gestelde taalvoorwaarden.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	goed
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	goed
facet 2.3, samenhang van het programma:	goed
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	goed
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	goed
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	goed
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Er is een duidelijk uitgewerkt aanwervingsbeleid, zo stelde de commissie vast. Voor de aanwerving van een onderwijzend personeelslid maakt het departementshoofd in samenspraak met de opleidingscoördinator en de opleidingsraad een competentieprofiel en een taakomschrijving. Nuttige beroepservaring in het hoger onderwijs en in het ergotherapeutisch werkveld zijn belangrijke selectiecriteria. Er wordt ook gepeild naar het bezit van een diploma van de specifieke lerarenopleiding of gelijkwaardig of de bereidheid tot het behalen ervan. De opleiding heeft negen lectoren met een mastergraad en twee met een doctorgraad voor de wetenschappelijke onderbouwing van het programma. Ook de hoofdlector heeft een doctortitel. In vergelijking met de andere professionele bacheloropleidingen in het departement scoort de opleiding ergotherapie hier het hoogst.

Nieuwe personeelsleden krijgen een onthaalbrochure. De opleidingscoördinator heeft een gesprek met de nieuwe medewerker over de vastgelegde taakinvoering. Ze geeft een rondleiding op de campus en wijst een individuele buddy toe, die lid is van de vakgroep van de nieuwe collega.

De commissie stelt vast dat het personeel zeer vlot samenwerkt. Er is veel engagement, veel functioneel overleg en inhoudelijke uitwisseling. Er leeft een echte teamspirit. De commissie waardeert de betrokkenheid van het personeel, de positieve onderlinge contacten en de toegankelijkheid voor studenten, die door de studenten tijdens de visitatie bevestigd wordt. De studenten vinden ook dat de lectoren goed lesgeven.

De lectoren bevestigden in de gesprekken dat er veel informele contacten zijn en dat er geregeld formeel overleg is. Alle leden van de opleiding zijn lid van de opleidingsraad en van een vakgroep. Zo kunnen ze systematisch communiceren over de doelstellingen, kerncompetenties en leerlijnen van de opleiding ergotherapie en worden leerinhouden en toetsing op elkaar afgestemd. Bijscholing is een vast agendapunt op de opleidingsraden en vakgroepen. Na het volgen van bijscholing wordt de informatie daar ook doorgegeven. Het onderwijzend personeel is ook betrokken bij de departementale en de centrale organisatie.

Het toekennen van opdrachten en verantwoordelijkheden aan medewerkers gebeurt op departementaal niveau. Er is een procedure voor de opmaak van de taakstellingsfiche waarin alle opdrachten worden opgenomen. Op het einde van het academiejaar worden alle individuele opdrachten voor het komende academiejaar overlopen in de opleidingsraad. De toewijzing van coördinerende en bijzondere departementale opdrachten gebeurt na een interne vacature met een duidelijke functiebeschrijving. De selectie gebeurt door de departementsraad.

Functioneringsgesprekken vinden om de twee jaar plaats volgens een vaste procedure, zo vernam de commissie tijdens de gesprekken. Het departementshoofd en de opleidingscoördinator spreken met het personeelslid, onder meer over de taakstelling, de gevolgde bijscholing, de tevredenheid over de infrastructuur, de organisatie van de opleiding, de mate van tevredenheid en de ervaren werkdruk. Op geregelde tijdstippen heeft een evaluatiegesprek van het personeel plaats volgens een procedure, vermeld in het Reglement Evaluatie. De evaluatiegesprekken worden gevoerd door het departementshoofd, die voor elk personeelslid een evaluatiedossier opmaakt.

Departementaal wordt er een professionaliseringsbeleid uitgeschreven, gericht op het verhogen van de beroepsspecifieke, onderwijskundige en wetenschappelijke expertise van het onderwijsteam. Elk OP-lid, ook deeltijds, moet in principe jaarlijks minimaal één onderwijskundige en één vakinhoudelijke bijscholing volgen. Het departement biedt hiertoe voldoende mogelijkheden aan. Elk OP- en ATP-lid kan een financiële tussenkomst vragen voor het bijwonen van congressen, studiedagen, symposia, bijscholingscursussen. In 2008 werd ongeveer vijfduizend euro uitgegeven voor bijscholing in de opleiding ergotherapie. Het Comité Financiën, waarin alle opleidingen zijn vertegenwoordigd, bewaakt zowel de kwaliteit en relevantie van de bijscholing als de financiële haalbaarheid. De bijscholingsattesten worden in het centrale personeelsdossier van het departement bewaard. Alle bijscholingen worden jaarlijks departementaal systematisch en digitaal geïnventariseerd.

De onderwijskundige professionalisering wordt sterk aangemoedigd. De medewerkers nemen onder andere deel aan bijscholingen georganiseerd door het Expertisecentrum Hoger Onderwijs van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen; congressen georganiseerd door het opleidings- en adviescentrum van de lectorenopleiding van de Vrije Universiteit Amsterdam; eigen departementale onderwijsdagen; congressen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA); internationale congressen van het European Network of Occupational Therapists in Higher Education (ENOTHE). De commissie waardeert de aandacht voor didactische kwaliteiten. Een didactisch diploma is een pluspunt bij aanwerving. Wie dit niet heeft, wordt gestimuleerd om ter zake bijscholing te volgen. Dit punt komt ook systematisch aan bod in de functioneringsgesprekken. De commissie steunt de opleiding om door te gaan op deze weg.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zestien van de zeventien lesgevers ergotherapie hebben ruime professionele ervaring in het vakgebied, zoals blijkt uit de c.v.'s die de commissie inkeek. Vier van hen zijn nog actief in de ergotherapeutische beroepspraktijk. De lesgevers ergotherapie geven les, stage- en eindwerkbegeleiding in verband met het interventiedomein waarin ze werken of gewerkt hebben. Verschillende lectoren geven les in meerdere opleidingen, waardoor er volgens de commissie een interessante wisselwerking ontstaat met revalidatiewetenschappen en kinesitherapie, vroedkunde en verpleegkunde. Die wisselwerking vindt ook plaats in onderwijs en onderzoek.

Gastlectoren worden ingezet voor hun specifieke deskundigheid in het vakgebied waarover zij lesgeven. Vijf van de zes gastlectoren werken buiten de opleiding in een multidisciplinair team regelmatig samen met een ergotherapeut. Gastlezers met een specifieke inbreng vanuit het ergotherapeutisch beroepsveld worden occasioneel uitgenodigd. De opleiding plant nu om systematisch meer internationale gastprofessoren of -lezers uit te nodigen, wat de commissie ten zeerste aanmoedigt.

De lectoren stelden in de gesprekken dat ze veel kansen krijgen om interne en externe vorming te volgen. Voor de beroepsgerichte professionalisering is er een ruim aanbod van beroepsgerichte bijscholingen. Informatie daarover verzamelt de opleiding via haar uitgebreide nationale en internationale beroepsspecifieke netwerk. Bovendien organiseert de departementale werkgroep Bij- en nascholing studieavonden en congressen over onderwerpen die vanuit de vakgroepen worden aangebracht. De commissie waardeert dat er sinds kort intern ook vraaggestuurde bijscholingen georganiseerd worden over evidence based practice en wetenschappelijke competenties.

De commissie vernam dat het personeel een link legt met de nationale beroepspraktijk via stagebegeleiding, eindwerken, PWO-projecten, werkgroepen van het Vlaams Overleg Ergotherapie, resonantiedag en professionele netwerken. Medewerkers zijn onder meer lid van de redactieraad van tijdschriften, jaarboeken en handboeken voor ergotherapie, van werkgroepen van de overheid (bijvoorbeeld opmaak Ergotherapie functieprofielen, Riziv-nomenclatuur), Vlaams Ergotherapeutenverbond, Provinciale Raad Antwerpen van het Vlaams Ergotherapeutenverbond, Ondersteunings- en Kenniscel Ergotherapie, Nationale Belgische Federatie van Ergotherapeuten.

De link met de internationale beroepspraktijk wordt gelegd via de Erasmus lectoren- en studentenmobiliteit, het Intensive Programme York, de jaarlijkse internationale studiereis, deelname aan professionele beroepsgerichte netwerken (Council of Occupational Therapists for the European Countries, European Cooperation in Occupational Therapy Research and Occupational Science, World Federation of Occupational Therapists, Rehabilitation in Multiple Sclerosis, European Consortium of Treatment and Research in MS, Redactieraad Nederlands Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie). De lectoren getuigden dat de internationale ervaring van lesgevers ook een invloed heeft op de lessen. De commissie vindt dit bijzonder positief. Wel is ze van mening dat de internationale contacten van het personeel met terugkoppeling naar het onderwijs nog uitgebreid kunnen worden.

De commissie vernam dat lesgevers ergotherapie geregeld een actieve bijdrage leveren aan nationale en internationale congressen, studiedagen, gastlezingen, lespakketten in andere opleidingen, domeinspecifieke werkgroepen, netwerken, intervisiegroepen, selectiecommissies, enzovoort. Deze activiteiten passen in (al dan niet vergoede) maatschappelijke dienstverlening. Hun participatie aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek werd al eerder vermeld onder facet 2.2.

De commissie concludeert uit dit alles dat de lectoren systematisch via verschillende wegen op de hoogte blijven van nieuwe trends. Ze koppelen terug naar het team en maken samen de nodige keuzes om de cursussen te actualiseren.

Ook het ATP werkt graag en goed samen. Ook zij hebben op geregelde tijdstippen intern overleg en krijgen kansen op nascholing.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat de opleiding met 27 statutaire leden van het onderwijzend personeel (OP) of 13,18 voltijdsequivalenten (VTE), voldoende personeel heeft. Daarvan zijn er zeventien lesgevers-ergotherpeuten, van wie vier lectoren en dertien praktijklectoren. In elke vakgroep is één lector ergotherapie werkzaam. In het totale aantal is ook een 4/5 betrekking voor het projectmatig wetenschappelijk onderzoek begrepen, waarbij ook zeven lesgevers ergotherapie betrokken zijn. Naast de statutaire OP-leden zijn er zes gastprofessoren.

Het onderwijzend personeel telt zeventien vrouwen en tien mannen. Een grafiek van de leeftijdsstructuur geeft aan dat 74% is ouder is dan 40 jaar. Tien van de zeventien lesgevers ergotherapie hebben evenwel de overstap vanuit de beroepspraktijk naar het hoger onderwijs pas gemaakt na 2000, dus zij hebben nog geen lange loopbaan in het onderwijs. De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om relatief jong OP met voldoende professionele ervaring te blijven aantrekken. Dit is ook opgenomen in het departementaal behoefteplan dat jaarlijks de personeelsnoden van elke opleiding inventariseert.

Uit functioneringsgesprekken met zeventien OP-leden (maart 2007 -april 2009) blijkt dat ze allemaal tevreden tot zeer tevreden zijn over de inhoud van hun takenpakket. Ze noemen ook als positieve punten: de eigen praktijkervaring kunnen inbrengen in het onderwijs, de bijscholings- en ontwikkelingskansen, het zelf kunnen sturen, het persoonlijke contact met studenten, de positieve teamgeest, het constructieve contact met coördinatoren, de waardering door studenten en coördinatoren voor het geleverde werk. Alle OP-leden ervaren een beduidende toename van de werkdruk, mede door de onderwijsvernieuwingen. „Dit werd ook bevestigd tijdens de visitatiegesprekken. Het onderwijzend personeel geeft aan dat de werkdruk op piekmomenten zeer hoog ligt, maar vindt dit niet problematisch.

Het administratief en technisch personeel (ATP) telt 10,5 VTE op hogeschoolniveau en 7 VTE in het departement. Zij verlichten de administratieve taken van het onderwijzend personeel in de opleidingen. Departementaal is er onder meer een voltijdse ICT-coördinator een voltijdse coördinator wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening, voornamelijk belast met administratie.

Uit functioneringsgesprekken met tien ATP-leden betrokken bij de opleiding ergotherapie in dezelfde periode, blijkt dat ook zij tevreden zijn over de inhoud van hun takenpakket. De helft van hen ervaart een toenemende werkdruk. Zij geven als oorzaken aan: meer verschillende taken en opdrachten, piekmomenten, moeilijk kunnen begrenzen en planmatig aanpakken van het takenpakket en het aantal verschillende personen waarvan zij vragen en/of opdrachten krijgen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk van het personeel te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die mogelijkheden bieden om meer personeel aan te werven.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	goed
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	goed
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding Ergotherapie is gehuisvest in gebouwen van het OCMW Antwerpen in Merksem. Normaliter zal men in 2013 verhuizen naar de nieuw te bouwen campus Noord, aan de noordelijke rand van het stadscentrum. De onderwijsactiviteiten worden voornamelijk georganiseerd op één campus die op twee naburige locaties gevestigd is. Voor bepaalde onderwijsactiviteiten verplaatsen de studenten zich naar andere plaatsen, zoals een sportcomplex in de buurt. Voor een aantal praktijkopdrachten gaat men naar het rust- en verzorgingstehuis naast de deur. De commissie vindt het mooi dat studenten daar onder meer spelopdrachten doen. Sommige studenten doen er hun stage. In samenwerking met het OCMW Antwerpen kunnen studenten en lectoren in het restaurant van het verzorgingstehuis terecht voor een warme maaltijd.

De opleiding beschikt over goede basisvoorzieningen met aangepaste onderwijsruimten die afgestemd zijn op het programma, zo stelde de commissie vast. Het departement heeft een auditorium met 130 zitplaatsen, een tiental middelgrote tot grote leslokalen (40 tot 96 studenten) en een twintigtal kleinere lokalen (5 tot 40 studenten). De meeste lokalen zijn uitgerust met audiovisuele middelen en ict (computeraansluiting met LCD-projectie, videoprojectie, overheadprojectie, draadloze microfoon, internetaansluiting en een SMART-bord). Er is een draadloze internetverbinding over de hele de campus. Voor de technische ondersteuning kan men een beroep doen op de ict-coördinator, een technisch medewerker en een secretariaatsmedewerker. Er zijn ook kleine lokalen waar de studenten bijvoorbeeld individuele studieloopbaancoaching, eindwerkbegeleiding, supervisie van de stage of lessen interprofessionele vaardigheden krijgen.

De opleiding kan ook over voldoende specifieke infrastructuur beschikken. Het ADL-lokaal beschikt over een in de hoogte instelbare keuken en wastafel, ADL-hulpmiddelen, een Bobathtafel, hoog-laagbedden en een internetaansluiting. De studenten mogen het lokaal buiten de lessen ook vrij gebruiken. Verder is er een tillokaal met hoog-laag bedden, transferhulpmiddelen en rolstoelen, het ict-lokaal met een tiental computers met internetaansluiting, de praktijklokalen voor creatieve en technische vaardigheden met onder meer een bakoven en materiaal voor houtbewerking. Alle praktijklokalen beschikken over voldoende en recent didactisch, creatief en technisch materiaal en zijn van voldoende kwaliteit, zo stelde de commissie vast. Soms maakt de opleiding gebruik van de simulatie-ziekenhuisgang die vooral voor de opleiding verpleegkunde bestemd is. Daar zijn ziekenhuisbedden met poppen, waar alle handelingen op video kunnen worden vastgelegd.

Gemiddeld is 74% van de studenten tevreden over de infrastructuur, zo blijkt uit bevragingen. Ook tijdens de visitatie geven de studenten aan dat ze de tevreden zijn over de voorzieningen. Wel vragen ze een echte ontspanningsruimte.

In de bibliotheek zijn alle belangrijke boeken en vaktijdschriften aanwezig, zo stelde de commissie vast. Nederlandstalige literatuur is meer present dan de internationale Engelstalige literatuur. De opleiding geeft toe dat de beheersing van het Engels soms een probleem vormt, dat men poogt op te vangen door glossaries beschikbaar te stellen met vaktermen. De commissie vindt ook dat de opleiding beschikt over een ruim aanbod aan actuele, kwaliteitsvolle databanken zoals Ebsco Academic Search Elite en Science Direct. De opleidingscoördinatoren worden volgens een vaste procedure betrokken bij de aankoop van boeken. Om de

actualiteit van de collectie te waarborgen wordt er eenmaal per jaar een boekentafel georganiseerd. Daar stellen verschillende uitgevers hun recentste boeken voor die betrekking hebben op de opleidingen van het departement. De bibliotheek van het departement Gezondheidszorg van Artesis beschikt over een jaarlijks budget van € 31.000. Voor de boeken wordt een verdeelsleutel op basis van het aantal studenten over de opleidingen toegepast. De bibliotheek heeft ook de belangrijkste Vlaamse kranten. Er zijn anatomische modellen beschikbaar. Ze is toegankelijk voor afgestudeerden en personeel van de stageplaatsen. De commissie vond de bibliotheek aan de krappe kant en vindt het jammer dat er slechts een beperkt aantal aparte rustige werkplekken zijn ingericht.

Studenten van de hogeschool mogen gratis lenen in de andere bibliotheken van de Associatie Antwerpen. De bibliotheek is lid van Anet, het bibliotheeknetwerk van wetenschappelijke bibliotheken in Antwerpen en Limburg. Via de online catalogus kan men van thuis uit de collectie raadplegen, wat de commissie een pluspunt vindt. Men kan ook boeken en tijdschriftenartikels via interbibliothecair leenverkeer opvragen bij andere bibliotheken (Belgische bibliotheken en British Library). Op de introductiedagen krijgen nieuwe studenten inleidende informatie over de werking van het studielandschap door de bibliothecaris. Jaarlijks wordt er gepeild naar het gebruik van de mediatheek bij studenten via de programma-evaluatie. Gemiddeld 70% van de respondenten wordt door de lesgevers verwezen naar de mediatheek vanaf het eerste modeltraject (2006-2008). Gemiddeld 77% van de respondenten geeft aan zelf opzoekwerk uit te voeren in de mediatheek. Van het onderwijzend personeel dat lesgeeft in de opleiding ergotherapie is gemiddeld 77% actieve gebruiker van de mediatheek (2006-2008).

Alle cursussen worden in de cursusdienst ter plaatse vermenigvuldigd. Een cursuspakket kost de student standaard 120 euro per jaar, handboeken niet inbegrepen. De cursusdienst en het secretariaat zijn permanent open, behalve één namiddag in de week.

Er zijn faciliteiten voor het personeel. Alle personeelsleden kunnen gebruikmaken van een computer met aansluiting op inter- en intranet. Het onderwijzend personeel met een minimale aanstelling van 50 % krijgt een eigen laptop. Ze kunnen ook een kantoor gebruiken dat gedeeld wordt met andere leden van de vakgroep. De tevredenheid over de faciliteiten wordt systematisch bevraagd tijdens de functioneringsgesprekken. Tijdens de visitatie geeft het personeel aan dat het vrij tevreden is over de voorzieningen. Ze realiseren zich dat er geen grote investeringen meer mogelijk zijn voor de verhuizing in 2013.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de bibliotheek ruimer in te richten in de nieuwbouw met afgezonderde rustige werkplekken.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vindt dat de methodiek en structuur van de studiebegeleiding zeer goed uitgebouwd zijn en bekend zijn bij studenten en lectoren. Studenten kunnen gedurende hun hele loopbaan een beroep doen op een uitgebreid aanbod van studiebegeleiding, zo stelde de commissie vast. Er is een departementaal studieloopbaanbegeleidingsplan, dat vorm krijgt op opleidings-, departementaal en hogeschoolniveau.

De opleiding heeft vooreerst een studietrajectbegeleider, die studenten individueel begeleidt bij een geïndividualiseerd traject, EVC-EVK-procedures enzovoort. Hij kan daarbij een beroep doen op BaMaFlex, een informaticasysteem dat flexibele studietrajecten registreert. Bij ergotherapie nemen de studenten met een geïndividualiseerd studietraject, bewust relatief minder studiepunten op in hun studietraject ten opzicht van studenten van de andere opleidingen in het departement, waarvoor ze dan ook vaker slagen. Het onderwijsrendement ligt dus hoog (zie facet 6.2).

Daarnaast is er een trapsgewijs systeem van studentenbegeleiding uitgewerkt, met duidelijke taakstellingen en een onderscheid tussen problemen in de studie en in andere levensdomeinen. Er is ook intervisie en doorverwijzing georganiseerd tussen de verschillende actoren, wat de commissie bijzonder waardeert.

Elke student krijgt bij de start een studieloopbaancoach die hem gedurende het hele studietraject begeleidt en opvolgt. Het gaat meestal om ergotherapeuten van het onderwijzend personeel, die hiervoor de nodige ervaring hebben. De coaching is verplicht en telt mee voor één studiepunt per semester. In totaal gaat het over zes studiepunten over de zes semesters. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze hierover tevreden zijn. In het eerste jaar zijn er per semester twee gesprekken, nadien één. Ze zijn vooral bedoeld om de reflectie te stimuleren en kunnen handelen over motivatie, de voortgang van de studie en eventuele problemen daarbij, het opmaken van een portfolio, methoden van zelfreflectie, heroriëntering enzovoort. De commissie vindt het goed dat de begeleider van het portfolio niet de beoordelaar is. Ze heeft de indruk dat de trajectbegeleiding goed inspeelt op de mogelijkheden van de student en waar nodig zijn omgeving betreft. Studenten die moeite hebben met Nederlands, kunnen daarvoor extra ondersteuning krijgen.

Daarnaast kan elke student vakinhoudelijke begeleiding krijgen van het onderwijzend personeel in kleine groepen of individueel, waarvoor in het uurrooster consultmomenten zijn aangegeven.

De departementale zorgcoördinator is het departementale aanspreekpunt voor studenten met een functiebeperking, die faciliteiten op maat kunnen krijgen. Hij kan ook worden aangesproken met vragen over heroriëntering en met persoonlijke problemen. Hij analyseert ook de redenen van uitval en niet slagen en maakt indien nodig samen met de opleidingsstuurgroep een actieplan hiervoor (zie ook facet 5.2).

Studenten kunnen met psychologische en emotionele problemen aankloppen bij de sociale voorzieningen van de hogeschool SOVOHA, op eigen initiatief of na doorverwijzing. Ze kunnen daar eveneens terecht voor sociale, juridische en financiële problemen. SOVOHA verwijst eventueel door naar andere gespecialiseerde diensten via onder andere Psynet, een samenwerkingsverband van hulpverleners in de associatie dat op zijn beurt kan doorverwijzen naar externe therapeuten en centra voor geestelijke gezondheidszorg.

Daarbij hanteert men een strikte procedure. Er moet een antwoord op een aanvraag zijn binnen de week, gevolgd door vijf sessies op korte termijn. Vaak is het probleem dan al onder controle. Kort op de bal spelen blijkt heel rendabel, zo stellen de begeleiders tijdens de visitatiegesprekken.

Met het project School-for-Life kunnen studenten uit het BSO hun voorkennis bijwerken door een samenwerkingsverband met het centrum voor volwassenenonderwijs (zie facet 2.9). Er is begeleiding mogelijk voor hoogbegaafden, die de kans krijgen twee opleidingen tegelijk te volgen. De commissie vindt het positief dat ook deze groep in de kijker wordt geplaatst.

De ombudspersoon treedt op als bemiddelaar bij geschillen tussen een student en één of meer personeelsleden over examens en andere problemen in verband met onderwijs en rechtspositieregeling. Als zijn tussenkomst het

conflict niet kan oplossen, kan de student een gesprek aanvragen met het departementshoofd. In laatste instantie kan hij een klacht indienen bij de departementsraad.

Vroeger waren de mogelijkheden tot ondersteuning door de studiebegeleiders en ombudspersoon onvoldoende bekend. Recenter was het voor 79% duidelijk bij wie men terecht kon om problemen in de studieloopbaan aan te kaarten.

Er wordt systematisch een exitonderzoek gedaan bij studenten die vroegtijdig de opleiding verlaten (zie ook facet 6.2).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat de opleiding, het departement en de hogeschool een degelijk kwaliteitszorgsysteem hebben ontwikkeld, dat geregeld de resultaten meet aan de hand van toetsbare streefdoelen. De structuur en de verantwoordelijkheden zijn duidelijk.

Het kwaliteitsbeleid van de hogeschool wordt uitgewerkt vanuit een Integrale Kwaliteitszorgcommissie. Die bestaat uit de centrale interne kwaliteitszorgcoördinator en de departementale afgevaardigden voor kwaliteitszorg. De visie op kwaliteitszorg, het meetinstrument voor kwaliteit en de centrale en departementale structuur voor kwaliteitszorg werden vastgelegd in een beleidsnota en een draaiboek kwaliteitszorg van de hogeschool.

Het departement Gezondheidszorg trekt dit beleid door op departementaal niveau. De departementale stuurgroep Integrale Kwaliteitszorg staat in voor de evaluatie en opvolging van de evaluaties van het onderwijs en de onderwijsorganisatie en stelt jaarlijks een kwaliteitsactieplan op, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de departementsraad.

De opleidingscoördinator heeft de opdracht om de opleidingsgebonden kwaliteitszorg vorm te geven en wordt hierbij ondersteund door de opleidingsstuurgroep. Die voert de kwaliteitszorgmetingen uit, analyseert de resultaten en bewaakt de opvolging van verbetertrajecten. De PCDA-cirkel zit dus in het systeem van de opleiding ingebouwd, zo stelt de commissie vast. De opleidingscoördinator rapporteert aan de departementale stuurgroep en zorgt voor de communicatie in de opleiding.

De commissie stelt vast dat er toetsbare streefdoelen zijn bepaald. Het streefdoel van de schriftelijke kwaliteitsmetingen is dat studenten, medewerkers, alumni en personen uit het werkveld tevreden zijn over alle aspecten van de opleiding. De streefnorm is een mediaan van 3 of hoger op een vierpuntschaal en een positieve score van minstens 70% van de respondenten bij andere vragen.

De opleiding heeft een duidelijk overzicht opgesteld van alle evaluaties die ze uitvoert, met doelstelling van de evaluatie, doelgroep, periode, methode en verantwoordelijke(n) voor de opvolging. De commissie vindt het positief dat het proces van kwaliteitsmeting helder is beschreven. Ze vindt het ook goed dat er verschillende methoden worden ingezet. De opleiding doet vaak proefprojecten voor nieuwe metingen in de hogeschool.

De commissie vernam dat de schriftelijke evaluaties bij de studenten opnieuw gebeuren met pen en papier, omdat de overschakeling naar digitale enquêtes met de Evasys-software in 2005-2006 te weinig respons opleverde. Nu gebeuren de metingen tussen de lessen en is de respons bijna 100%. De aanmaak van de vragenlijsten en verwerking van de resultaten gebeuren nog steeds in Evasys, wat de efficiëntie en betrouwbaarheid ten goede komt. De schriftelijke evaluaties bij studenten worden klassikaal afgenomen door leden van de opleidingsstuurgroep over opleidingsonderdelen waarbij ze niet betrokken zijn. De schriftelijke evaluatie van het volledige programma gebeurt in een eenmalige anonieme bevraging aan het einde van de opleiding om overbevraging te voorkomen. Elk opleidingsonderdeel wordt apart en onmiddellijk na het afronden

ervan en vóór de examens geëvalueerd. De evaluatie van de toetsing vindt één keer per jaar plaats in september. De klassieke studietijdmeting wordt niet meer uitgevoerd. De studietijd wordt nu nagegaan in de evaluaties van de opleidingsonderdelen.

Aan het werkveld wordt op regelmatige basis schriftelijke feedback gevraagd over de inhoud en organisatie van de opleiding. Het gaat om ergotherapeuten die rechtstreeks betrokken zijn bij de opleiding via stages en/of eindwerken en om binnen- en buitenlandse ergotherapeuten en beleidsmedewerkers buiten de opleiding. De bevraging wordt door het werkveld als eenrichtingsverkeer ervaren. Het werkveld zou ook meer feedback willen ontvangen over de stageplaats, bijvoorbeeld de begeleidingsstijl, de leermogelijkheden, zo stelden vertegenwoordigers van het werkveld tijdens de gesprekken.

De alumni kunnen in schriftelijke enquêtes informatie geven over het belang en de verworvenheid van competenties en over het tewerkstellingsprofiel.

Al wie betrokken is bij de opleiding, kan ook mondelinge feedback geven over de kwaliteit van de opleiding (zie facet 5.3).

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Jaarlijks stelt de opleiding een aantal verbetermaatregelen op in antwoord op alle vormen van feedback, zoals het visitatierapport 2004, geformaliseerde evaluaties, formele en informele gesprekken. Heel wat evaluatiegegevens in het zelfevaluatie rapport staven uitspraken bij de verschillende onderwerpen en facetten. Er wordt ook herhaaldelijk aangegeven dat onvoldoende evaluatieresultaten leiden tot verbeteringen of tot actieplannen. De opleiding geeft bij het onderwerp kwaliteitszorg in het zelfevaluatie rapport ook een helder overzicht van de belangrijkste verbetertrajecten.

Zo wordt bijvoorbeeld, mede onder impuls van de aanbevelingen van het visitatierapport, de kwaliteit van de opleiding nu voornamelijk bewaakt door de opleidingsstuurgroep. Die bestaat uit de opleidingscoördinator en twee lesgevers van de opleiding. Hij werkt nauw samen met de opleidingsraad, de voorzitters van de vier domeinspecifieke vakgroepen, de stagecoördinator, de eindwerkcommissie en de opleidingsgebonden coördinator studieloopbaanbegeleiding en de studentenraad. Op die manier worden het onderwijzend personeel en de studenten nauwer betrokken bij het volledig doorlopen van de PDCA-cyclus. De kwaliteitsprocessen worden nu ook systematisch in kaart gebracht en gecommuniceerd naar de betrokkenen. De commissie waardeert het dat de verbetervoorstellen worden besproken met de studenten via focusgroepen.

Het proces om met de resultaten aan de slag te gaan vindt de commissie helder en ondernemend. Er is duidelijk een proces van kwaliteitsborging en een verbetercyclus zichtbaar in de opleiding. De resultaten van alle

kwakeitsmetingen en de verbetertrajecten worden in de opleidingsraad systematisch opgevolgd. Dat blijkt uit de verslagen van de opleidingsraad. Het opleidingsprogramma wordt bijvoorbeeld op een transparante en bottom-up werkwijze jaarlijks geëvalueerd en geoptimaliseerd. De innovaties en ontwikkelingen die daaruit voortvloeien zijn realistisch en student- en lectorvriendelijk. Ze realiseren de vooropgezette streefdoelen.

De opvolging van evaluaties verloopt volgens een vaste procedure. Alle schriftelijke evaluaties door studenten en alumni over de organisatie en het programma van de opleiding worden geanalyseerd door de opleidingsstuurgroep op basis van de vooropgezette streefdoelen. Binnen het semester volgend op de bevraging worden de sterke en aandachtspunten mondeling en klassikaal aan de studenten bekendgemaakt. Daarna worden ze besproken in een focusgroep van studenten en/of recente alumni en een lid van de opleidingsstuurgroep. De commissie vindt dat het betrekken van studenten en alumni via focusgroepen continuïteit geeft in het evaluatiesysteem en de verbetertrajecten. De opleidingscoördinator rapporteert de bevindingen van de focusgroepen aan de betrokkenen en maakt indien nodig afspraken over het opstellen van verbetertrajecten. Die zijn altijd gekoppeld aan de strategische doelstellingen van het departement en de accreditatie-onderwerpen. Ze zijn volgens de PDCA-kwaliteitscyclus opgesteld. De opleidingsstuurgroep waakt over de opvolging van de verbetertrajecten.

Relevante feedback uit de studentenraad wordt door de opleidingscoördinator gecommuniceerd naar de opleidingsraad. De feedback van de resonantiegroepen uit het werkveld en alumni wordt besproken in de opleidingsstuurgroep en de opleidingsraad. De redenen van uitval en de overgang van secundair naar hoger onderwijs worden geanalyseerd door een departementale zorgcoördinator. De opleidingsraad en/of -stuurgroep zorgen telkens indien nodig voor actieplannen en opvolging.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De afstemming en betrokkenheid van de diverse actoren bij de opleiding en de evaluatie is goed uitgewerkt, zo vindt de commissie.

Het zelfevaluatierapport kwam tot stand in samenwerking met beleidsmedewerkers, lesgevers, studenten, alumni en werkveld. Het proces werd begeleid door de centrale en departementale kwaliteitszorgcoördinator. Het rapport werd uitgeschreven door de opleidingsstuurgroep en de stagecoördinator. Op geregelde tijdstippen gaven beleidsmedewerkers, lesgevers en studenten feedback op de ontwerp teksten en werd het rapport bijgestuurd.

De systematische en structurele betrokkenheid aan de kwaliteitszorg van de diverse actoren via schriftelijke evaluaties kwam aan bod onder facet 5.2. Daarnaast worden alle actoren in de gelegenheid gesteld om ook mondelinge feedback te geven. Er is veel informeel contact tussen studenten, lesgevers, werkveld en alumni. Deze feedback wordt sinds kort geregistreerd en opgevolgd door de opleidingsstuurgroep via onder meer de

jaarlijkse stagementorendagen, de eindwerjury's. Op deze manier wordt er zorg voor gedragen dat deze feedback een plaats in het evaluatieproces heeft.

Studenten kunnen hetzij in de studentenraad en/of focusgroepen, hetzij via persoonlijke contacten tijdens de lessen of met de opleidingscoördinator positieve- en aandachtspunten aan het licht brengen. De departementale studentenraad heeft een adviserende bevoegdheid voor beleidsmatige beslissingen, waaronder het kwaliteitsbeleid. Twee afgevaardigde studenten van ieder studiejaar van elke opleiding van het departement hebben daar zitting, samen met het departementshoofd, de campuscoördinator en de opleidingscoördinatoren. Over de laatste jaren vond gemiddeld 73% van de studenten dat ze actief betrokken worden bij de evaluatie en bijsturing van het opleidingsprogramma. In 2008-2009 vond zelfs 96% van de studenten dit aspect voldoende. De opvolging van de verbetertrajecten van de metingen wordt nu ook systematisch bekendgemaakt aan studenten. De lectoren geven tijdens de visitatie wel expliciet aan dat niet noodzakelijk met alle feedback van studenten wordt rekening gehouden. Soms volstaat het om hen te verduidelijken waarom op bepaalde voorstellen niet kan worden ingegaan, bijvoorbeeld om de kwaliteit van de opleiding hoog te houden.

Elk onderwijzend personeelslid is lid van de opleidingsraad. Daar kan men een bottom-up actieve bijdrage leveren tijdens ontwikkelingsprocessen in de opleiding. Lesgevers kunnen hun stem ook laten horen in de opleidingsraad, de stage en -eindwerkvergadering, de vakgroepen en de functioneringsgesprekken.

Ergotherapeuten uit het werkveld hebben regelmatig contact met leden van de opleiding onder meer via stagebegeleiding van studenten, tijdens de mentorendag en resonantiemomenten, bij eindwerkbegeleiding en -beoordeling en tijdens bijscholingen. Tijdens de visitatie bevestigt het werkveld dat er in die zin frequente contacten zijn.

Een groot deel van de afgestudeerden participeert in de bijscholing die de hogeschool organiseert, via de alumnivereniging en de resonantiegroep. Zo wordt op een informele manier informatie verkregen over de kwaliteit van het curriculum en de zienswijzen over curriculumherzieningen. Vaak worden afgestudeerden ook benaderd voor stage- en eindwerkbegeleiding. Tijdens de visitatie geven ze aan dat ze zich gehoord voelen door de opleiding.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt het overwegen waard om ook alumni structureel te betrekken bij de herziening en actualisering van het curriculum.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	goed
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	goed
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat sinds 2007-2008 het gerealiseerde niveau van de professioneel gerichte Bachelor in de ergotherapie geëvalueerd en bijgestuurd wordt door de departementale werkgroep Resultaten, die nauw samenwerkt met de werkgroep Toetsbeleid. Daarbij wordt de feedback van het nationale en internationale werkveld, alumni, studenten en lesgevers geïntegreerd. Hieruit formuleert de werkgroep conclusies en verbetervoorstellen aan de departementsraad. De opleidingscoördinator staat in voor de communicatie naar de opleiding. De lesgevers en ergotherapeuten in het werkveld staan in voor de beoordeling van de realisatie van de kerncompetenties in de verschillende opleidingsonderdelen, waaronder stages en eindwerken.

Het werkveld en de alumni vinden al de huidige kerncompetenties belangrijk voor de uitoefening van het beroep, zo blijkt uit een bevraging in 2008. Ze zijn volgens hen ook vrijwel allemaal voldoende tot ruimschoots verworven. Alleen de kerncompetentie 'toepassende wetenschappen' vinden ze minder relevant. Dit heeft te maken met een knelpunt in het werkveld zelf: uit informele feedback van ergotherapeuten in de praktijk blijkt dat in het werkveld het wetenschappelijk handelen nog (te) weinig wordt toegepast. De competentie 'toepassende wetenschappen' acht men ook minder goed verworven. Mede daarom legt de opleiding vanaf 2008-2009 in de lessen 'theorie en methodiek ergotherapie' en 'wetenschappelijk handelen' en bij het eindwerk meer de nadruk op het kritisch beoordelen van onderzoeksliteratuur en het evidence-based handelen als therapeut.

Tijdens de visitatie bevestigt het werkveld de sterkte van de opleiding. Ze vindt dat de opleiding de voorbije tien jaar veel verbeterd is en ziet veel resultaten van de vorige visitatie. Ze zijn tevreden over het niveau, de leerhouding en de eindresultaten van de studenten die een goede basis vormen om te starten in het beroep. Het werkveld ervaart ook veel ondersteuning van de school en veel engagement van de lectoren. Ze vinden het positief dat de studenten en de opleiding nieuwe evoluties binnenbrengen in het werkveld.

De alumni zijn zeer tevreden over de opleiding. Van de ondervraagde recente alumni zou 95% (2009) de opleiding aan anderen aanraden, wat net als andere jaren ruim boven het gemiddelde ligt van de andere opleidingen in het departement gezondheidszorg. Uit de sterkte-zwakke analyse van de opleiding blijkt dat de meerderheid van de alumni een voldoende tot goed geven aan het programma, de organisatie, het eindwerk en de stages, de inzet van personeel, de infrastructuur en de studiebegeleiding. Matige scores zijn er voor de aansluiting van de opleiding bij de vooropleiding en de internationale dimensie. Daarom werden verbetertrajecten in de steigers gezet, bijvoorbeeld de invoering van een studieloopbaancoach, een zorgcoördinator, een studietrajectbegeleider. Voor internationalisering wordt onder meer een infomoment georganiseerd aan het begin van het academiejaar en presenteren studenten hun internationale ervaringen aan het einde van het academiejaar. Er was ook een congres 'internationalisation at home' in 2009.

Tijdens de visitatie geven de afgestudeerden aan dat ze zich bij het afstuderen klaar voelden om aan de slag te gaan op de arbeidsmarkt. In hun visie op hun taak komt reflecteren over de aanpak sterk naar voor, zoals in de opleiding vooropgesteld. Ook de nadruk op levenslang leren in de opleiding werpt zijn vruchten af: iedereen van de aanwezigen heeft al bijscholing gevolgd.

Het niveau van de eindwerken is goed volgens de commissie. De inhoud sluit aan bij de actuele tendensen gerelateerd aan het werkveld en de opleiding. De procedure is studentvriendelijk. Onderwerpen, inhoud en niveau van het eindwerk worden in dialoog tussen student, lector en werkveld bepaald. De opbouw en structuur zijn herkenbaar en vergelijkbaar. De gebruikte literatuur ervaart de commissie als relevant, recent en herkenbaar. De wetenschappelijke leerlijn is goed geïntegreerd. De inhoud valt binnen de ergotherapeutische referentiekaders. De keuze tussen de drie eindwerkvormen wordt door de commissie als positief en verrijkend ervaren. De notulen van de eindwerkcommissie worden systematisch bijgehouden. De kwaliteit stemt overeen met het niveau van een professionele bachelor.

De alumni van de opleiding vinden het eindwerk een sterk en relevant punt binnen de opleiding, zo blijkt uit bevestigingen. Bijna alle leden van de eindwerkjury vinden de eindwerken van voldoende kwaliteit en relevant voor de ergotherapeutische beroepspraktijk. Ze waren ook opgetogen over de wijze waarop studenten hun eindwerk op een wetenschappelijke wijze hadden onderbouwd (Evaluatie eindwerkjury 08-09). Studenten ervaren het eindwerk als een professionele en persoonlijke verrijking, met name de zelfstandigheid en wetenschappelijke verdieping in een bepaald onderwerp.

De stageverslagen hebben een goed niveau volgens de commissie. Daarin worden de langetermijndoelen duidelijk opgebouwd volgens de levensdomeinen wonen, werken en vrije tijd. De commissie vindt wel dat in een opleiding die cliëntgericht werken vooropstelt, de hulpvraag van de cliënt in het stageverslag - en in de andere opleidingsonderdelen - aan bod moet komen (zie aanbeveling bij facet 2.2). De procedure is student- en werkveldvriendelijk. De verwachtingen van de stage zijn duidelijk geformuleerd per stageblok. Protocollen zijn correct opgesteld. Er is een goed gedocumenteerde stageprocesbeschrijving. De stageverslagen hebben volgens de commissie een duidelijke structuur die consequent wordt toegepast: anamnese, observatie, voorbereiding therapie, behandelplan. De ergotherapeutische methodiek wordt structureel opgebouwd. Er wordt feedback gegeven door de school en de stageplaats. De commissie vindt wel dat het professionele taalgebruik in de stageverslagen niet altijd systematisch wordt gebruikt. Hier is nog ruimte voor verbetering.

In de evaluatie van de stage (2006-2009) geven studenten aan dat de stage goed aansluit bij de opleiding en een goed beeld geeft van de praktijk. De kwaliteit van de stageplaatsen in modeltraject 3 scoort echter minder goed bij 20% van de studenten.

De studenten worden volgens de commissie in de opleiding goed voorbereid op de instap in het werkveld. Bij het laatste gesprek met de studieloopbaancoach (zie facet 4.2) worden een curriculum vitae en een presentatieportfolio opgemaakt, die uitmonden in een sterkte-zwakte analyse en de bespreking daarvan, gerelateerd aan de professionele ambities van de student. SOVOHA organiseert regelmatig sollicitatietrainingen. Laatstejaarsstudenten worden via diverse kanalen zoals website, blackboard, informatiemap, ad valvas en diverse sprekers uit de beroepsvereniging op de hoogte gebracht van jobmogelijkheden in Vlaanderen en daarbuiten. De opleiding fungeert hierbij als informatiesluis tussen de werkgever en student. Op het einde van het academiejaar is er ook een infosessie over de mogelijkheden van verder studeren. Jaarlijks is er ook een bijscholing over verzekering en beroepsaansprakelijkheid voor studenten in het laatste modeltraject. Via de alumniwerking worden de afgestudeerden op de hoogte gehouden van het uitgebreid aanbod aan bijscholingen, vacatures en andere relevante informatie vanuit de opleiding en het werkveld aan de hand van de nieuwsbrief en mailings.

De resultaten inzake internationalisering kunnen beter volgens de commissie. In 2008-2009 gingen acht studenten naar het buitenland en kwam slechts één buitenlandse student naar de opleiding. De opleiding nam ook met één lesgever en vijf studenten deel aan een internationaal Intensive Programme ergotherapie. De andere studenten nemen in het laatste semester deel aan de internationale studiereis (Bregenz, 2006, Edinburgh, 2007, Berlijn, 2008, Berlijn, 2009) en/of het ENOTHE-congres. Zo hebben alle afgestudeerden een internationale ervaring opgedaan. 86% van de studenten in het laatste jaar ervaart de internationale dimensie in het programma als voldoende. Toch meent de commissie dat internationalisering nog meer ingebed kan worden in het gehele lesprogramma, internationalisation at home zou verder kunnen worden uitgewerkt, alle lectoren kunnen worden betrokken bij internationale activiteiten. Mogelijk kan er een visie op internationalisering worden ontwikkeld die

past in het leerconcept van Artesis. Anderzijds beseft de commissie dat er op dit punt beperkingen zijn voor ergotherapie omdat bijvoorbeeld patiëntencontacten doorgaans niet in een andere taal kunnen verlopen.

Enkele lesgevers zijn internationaal actief als lesgever en als spreker of deelnemer aan internationale congressen en symposia. Hoewel geen publicatie-eisen gesteld worden aan een professionele bachelor, waardeert de commissie dat enkele lesgevers-ergotherapeuten een wetenschappelijke publicatie op hun naam hebben staan.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om studenten systematisch te stimuleren tot professioneel taalgebruik, bijvoorbeeld in de stage-opdrachten en in de permanente evaluaties.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie vernam dat het onderwijsrendement wordt geborgd door de departementale werkgroep Resultaten. Die stelt streefcijfers voor onderwijsrendement voorop, evalueert systematisch of ze bereikt worden en volgt eventuele verbetertrajecten op. De werkgroep werkt nauw samen de departementale werkgroepen Toetsbeleid en Studieloopbaancoaching.

Het departement Gezondheidszorg heeft op advies van de werkgroep Resultaten een streefcijfer vooropgesteld van 100% geslaagden per opleidingsonderdeel. De commissie vraagt zich af of deze keuze realistisch is, en of ze op termijn niet dreigt het niveau van de vorming te beïnvloeden. Er is een rapporteringsgrens bepaald voor opleidingsonderdelen met een slaagcijfer van 70% voor het eerste modeltraject van 60 studiepunten en 90% voor het tweede en derde modeltraject. Als dit streefcijfer niet gehaald wordt, bespreekt de verantwoordelijke van het opleidingsonderdeel de resultaten met alle betrokken leden en stelt, indien nodig, in onderling overleg verbetertrajecten op. Die worden gerapporteerd aan de werkgroep Resultaten, de opleidingsraad en de studenten en opgevolgd door de opleidingsstuurgroep.

Het onderwijsrendement als verhouding tussen het aantal ingeschreven en behaalde studiepunten beantwoordt aan de vooropgestelde streefcijfers. De studenten verwerven ruim 90% van de opgenomen studiepunten. Bij ergotherapie nemen ze eerder weinig studiepunten op en wordt de studie gespreid over meer dan drie jaar, zo stelde de commissie vast. De gemiddelde studieduur stijgt dus. In 2007-2008 daalde het aantal studenten dat de opleiding afwerkt in drie jaar naar 55%. Het jaar nadien was dit aantal gestegen naar 78%, maar dit blijft minder dan voor de inwerkingtreding van het flexibiliseringsdecreet. Er lijkt toch een trend te zijn ingezet om de studie te spreiden over meerdere jaren. Een vergelijkbare evolutie doet zich voor in andere Vlaamse ergotherapie-

opleidingen. Ook de studietrajectbegeleiding per student en de studieloopbaancoaching spelen hierbij wellicht een rol. Men constateert een afname van het aantal studenten dat een volledig tweede modeltraject volgt (2005-2009).

De studievoortgang en het studierendement in de opleiding zijn vergelijkbaar met de andere opleidingen in het departement en de ergotherapieopleidingen in Vlaanderen, zo blijkt uit cijfers van de hogeschool en van het Vlaams Overleg Vlaams Ergotherapie (VLOE).

Over de laatste drie jaren (van 2007-2008 tot 2009-2010) is het gemiddelde slaagcijfer van de eerste trajectschijf 58,33%, voor het tweede 81,67% en voor het derde 80,33%, zo blijkt uit 'Analyse van de studentenpopulatie 2010-2011' van de hogeschool. In 2009-2010 was het slaagpercentage in de derde schijf zelfs 90%. De opleiding ergotherapie heeft in vergelijking met de andere opleidingen van het departement het hoogste slaagcijfer in de eerste trajectschijf. De derde trajectschijf scoort doorgaans iets zwakker dan in andere opleidingen.

De generatiestudenten doen het duidelijk beter dan de anderen. Eerste en tweede zittijd samen slaagt 68% van de generatiestudenten ergotherapie in het eerste modeltraject, wat meer is dan in de andere opleidingen van het departement. Van de 17 studenten met een GST-traject in het eerste modeltraject slaagde in de eerste examenperiode geen enkele student voor alle opgenomen credits, vijf studenten (29%) slaagden voor alle opgenomen credits in de tweede examenperiode. Twaalf GST-studenten (71%) slaagden niet voor hun volledige GST-traject. In modeltraject 1 heeft 52% van de geslaagden een diploma ASO, 41% komt uit het TSO.

De commissie waardeert dat er systematisch een exitonderzoek gedaan wordt bij studenten die vroegtijdig de opleiding verlaten. Gemiddeld 4% van de studenten in het eerste en tweede modeltraject, beslist in de loop van het academiejaar om de studies stop te zetten en zich daadwerkelijk uit te schrijven uit de opleiding; in het derde modeltraject is dit nihil. Deze vorm van uitval in ergotherapie is laag in vergelijking met andere professionele bacheloropleidingen in het departement (12% in eerste modeltraject, 3% in tweede en nihil in derde modeltraject). Daarnaast zijn er nog heel wat studenten die gedurende het academiejaar hun studies staken zonder zich uit te schrijven of die stoppen na de examens en schrijven zich niet meer in voor het volgende academiejaar. De totale uitval (uitval tijdens het academiejaar en na de examens) ligt gemiddeld op 24% voor het eerste modeltraject, 11% voor het tweede en 1% voor het derde modeltraject. Van de beperkte groep die zich expliciet uitschrijft, bespreken de meesten de stopzetting met de opleidingscoördinator, de studieloopbaancoach en/of de studietrajectbegeleider. Over de redenen van uitval gerelateerd aan de opleiding zijn de meningen verdeeld en komt er geen eenduidig beeld naar voor. Dit lijkt er volgens de commissie op te wijzen dat deze zaken samenhangen met de individuele student, eerder dan met kenmerken van de opleiding zelf. Over het contact met de lesgevers, de medestudenten en het studentensecretariaat en over de informatie over sociale voorzieningen zijn de studenten positief. Twee derde van hen is van plan verder te studeren en dit in uiteenlopende studierichtingen. Een op de drie wil aan het werk gaan. De opleiding en de commissie menen dat de relatief lage uitvalcijfers het nut van een goede informatie aan de toekomstige student bevestigen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	goed
facet 6.2, onderwijsrendement:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie­rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

Het zelfevaluatie­rapport bevat duidelijke beschrijvingen met sterke onderbouwing. Het is goed geschreven en helder, lezervriendelijk en to the point. Het telt 37.600 woorden en voldoet dus ongeveer aan de in de handleiding gestelde norm van 36.000 woorden, wat de commissie ten eerste waardeert. Het bevat geregeld verwijzingen naar het vorige visitatierapport en de opvolging die daaraan werd gegeven.

De aanvulling bij het ZER is zeer kort en to the point.

De bijlagen zijn genummerd en doorlopend gepagineerd, wat een vlotte opzoeking vanuit de inhoudstafel mogelijk maakt. De commissie is dus zeer tevreden over het rapport, de update en de bijlagen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	goed	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	goed	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 2.3: Samenhang	goed	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	goed	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	goed	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	goed	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	goed	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	goed	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	goed	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	goed	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	goed	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	goed	

De oordelen zijn van toepassing voor:

Artesis

Artesis Hogeschool Antwerpen

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie

